

EL QUINZE

de **Público**

Una Diada
nacional
sense foto
per a la
història

P13

“Visc la
pandèmia amb
angoixa, però
personalment
amb alliberament”

Entrevista a Lluís Llach
Cantautor i escriptor

PÀGINA 10

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

Muchas preguntas y algunas respuestas en la vuelta al ‘cole’

La pandemia hace del curso 2020-2021 uno
de los más inciertos en muchas décadas **PÀGINA 2**

L'escola, el lloc més segur després de casa
Josep Bargalló Conseller d'Educació

Una primària col·lapsada gestiona la covid

Els sindicats assenyalen que no
hi ha prou metges de família
a causa de la fuga de talents **P6**

CONSORCI SEGRE RIALB

Mar y montaña: cara y cruz en un verano con covid

El turismo familiar y de
proximidad, completo; la costa
y Barcelona se hunden **P8**

La estrategia de ERC: referéndum o desobediencia

Ferran Espada

Llegan las multas en la Zona de Bajas Emisiones

A partir del martes pueden
ser sancionados los que circulen
sin etiqueta ambiental **P20**

Focus **Vuelta al 'cole'**

Un inicio de curso lleno de incertidumbre

La pandemia hace del curso 2020-2021 uno de los más complejos en muchas décadas y genera multitud de cuestiones –a las cuales intentamos dar respuesta– sobre el inicio de las clases y cómo se desarrollarán

Paula Ericsson
BARCELONA

La incertidumbre de la vuelta al *cole* y al instituto después de un curso marcado por la pandemia inquieta a alumnos, familias y profesores en Catalunya. Estas son las indicaciones que se han dejado claras hasta el momento, aunque pueden cambiar en cualquier instante dependiendo de la evolución del coronavirus.

✓ **¿Cuándo empiezan las clases?**

El primer día de escuela e instituto es el 14 de septiembre. Los alumnos de ciclos formativos de grado superior empiezan el 21.

✓ **¿Cómo se organizarán los alumnos?**

En grupos estables de convivencia, que son agrupaciones de alumnos con unos profesores fijos de referencia y que llevarán a cabo las clases con el mínimo contacto con otros grupos. Educació asegura que, con esta organización, se podrá seguir la trazabilidad del virus si hay un contagio.

✓ **¿Cómo se evitarán las aglomeraciones en la hora de la entrada?**

Se hará por grupos de convivencia estables y con esperas de 10 minutos para evitar el contacto con miembros de otros grupos.

✓ **¿Se harán test PCR?**

Se harán 500.000 a alumnos y profesores del 15 de septiembre al 15 de noviembre.

✓ **¿Habrá material sanitario en los centros educativos?**

Educació entregará a todos los centros de su titularidad mascarillas higiénicas para los profesionales, quirúrgicas para la gestión de un posible caso de covid-19, guantes para actividades concretas, gel hidroalcohólico y un termómetro a distancia.

✓ **¿Cuándo hay que llevar mascarilla?**

La mascarilla será obligatoria a partir de los 12 años, y a partir de los 6 en los muni-

El dibuix de l'Eneko

cipios y barrios donde haya más riesgo de rebrote. También lo será para los trabajadores de secundaria, bachillerato, formación profesional y formación de adultos. Los alumnos la tendrán que llevar en las actividades extraescolares, que pueden mezclar menores de distintas clases y centros.

✓ **¿Habrá que mantener el 1,5 m de distancia de seguridad?**

En los grupos estables no será necesario. Ahora bien, la organización del espacio del aula tiene que asegurar una distancia interpersonal mínima de un metro.

✓ **¿Cómo se controlará la temperatura?**

Cada centro educativo contará con su propio protocolo, pero se tomará la temperatura en la entrada del centro cada día.

✓ **¿De cuánto serán las ratios?**

Educació intentará que haya un máximo de 20 alumnos por aula en educación primaria, cifra que ahora superan un 30% de

las aulas de los centros públicos. La cifra de ESO y de la escuela concertada no se conoce todavía, pero el objetivo del Departament es que sean inferiores a la actual.

✓ **¿Qué pasará con los alumnos con necesidades especiales?**

Desde Educació aseguran que se tendrán en cuenta sus requerimientos, pero desde Ustec-STEs-IAC dudan de que esto sea posible. Según el portavoz del sindicato, Ramon Font, si se hacen grupos de 20 puede implicar que a los especialistas, como los de educación especial, los nombren tutores y no puedan ir a otros grupos donde haya menores con necesidades especiales.

✓ **¿Se podrán usar todas las aulas o cada grupo tendrá un espacio concreto?**

Cada centro funcionará de modo distinto. Aunque se recomienda que cada grupo tenga un único espacio de referencia, de forma excepcional se pueden utilizar aulas específicas. En ese caso se recomienda que

La mascarilla, a partir de los 12 años y de los 6 en las zonas donde haya más riesgo de rebrote

En los grupos estables no será necesario mantener la distancia de un metro y medio

El patio se hará por turnos y con mascarilla si conviven diferentes grupos estables

la rotación de distintos grupos en un mismo día sea la mínima y que cada vez que haya un cambio se limpie y desinfecte el espacio y el material de uso común.

✓ ¿Cómo será la hora del patio?

El patio se hará por turnos y con mascarilla si conviven diferentes grupos.

✓ ¿Y la hora de comida?

Los alumnos comerán, si el centro lo permite, en el comedor escolar. Los integrantes de un mismo grupo estable tienen que sentarse juntos. Se tendrá que mantener la separación entre las mesas de grupos diferentes. En caso de que en una misma mesa haya alumnos de más de un grupo, se tendrá que dejar una silla vacía entre ellos para garantizar la distancia. Entre turno y turno hay que hacer la limpieza, desinfección y ventilación del comedor.

✓ ¿Y las clases de educación física?

Se recomienda que la actividad física se haga al aire libre si es posible. Si la actividad en el exterior se da en un grupo estable de convivencia no hará falta la mascarilla. Los vestuarios deben ser limpiados, desinfectados y ventilados entre cada grupo para que puedan ser utilizados.

✓ ¿Qué pasa si hay contagios?

Si hay un caso positivo o más en alumnos de un grupo de convivencia estable: se recomienda la cuarentena a todo el grupo durante 14 días. Esto supondrá la interrupción de la actividad lectiva presencial para el grupo, i se les hará a todos la prueba PCR. Si hay más de un caso positivo y no forman parte del mismo grupo de convivencia estable pero sí del mismo espacio, como un edificio, un ala de un edificio o un turno, se recomienda la cuarentena de los grupos de convivencia afectados de aquel espacio durante 14 días. También se interrumpe la actividad lectiva presencial en el espacio afectado en el mismo periodo y se hará la prueba PCR a los miembros del grupo.

✓ ¿Se cerrarán los centros educativos?

Se podría cerrar un centro si hay dos o más casos positivos en distintos grupos de convivencia y espacios en el mismo centro. Además, se propondría la cuarentena de los grupos de convivencia afectados durante 14 días y se hará un PCR a los miembros.

✓ ¿Qué pasa si un alumno o profesor viven con un familiar positivo de covid-19?

Tienen que esperar en casa a tener los resultados. Si sale negativo, puede reincorporarse. Si sale positivo entre hermanos o familiares, el resto de miembros de la familia harán cuarentena 14 días y se harán el test.

✓ ¿Habrá personal de asistencia sanitaria en los centros educativos?

Sí. Las escuelas tendrán un CAP y una per-

El inicio del curso, en datos

Curso 2019-2020

1.351.811

alumnos

Curso 2020-2021

1.339.713

alumnos

-12.098 alumnos

Contratación de nuevos profesionales en las escuelas

8.000 en total

Profesorado de refuerzo

5.300

Profesorado con patologías de riesgo

1.700

Inversión en tecnología

100 millones de euros

300.000

Ordenadores que se comprarán para alumnos a partir de 3º de ESO

FUENTE: DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ. IL·LUSTRACIONS: GHUFRONAGUSTIAN

La Generalitat y el Estado se contradicen

Una de las causas de la incertidumbre en la comunidad educativa y las familias ha sido el debate constante entre el gobierno catalán y el español. Mientras que la Generalitat ha establecido el uso de mascarillas obligatorio a partir de los 12 años, el Estado ha regulado que los niños de a partir de 6 años deberán usarlas aunque formen parte del mismo grupo estable. Aunque del Departament d'Educació reconoce que las indicaciones pueden cambiar si la situación epidemiológica empeora, de momento ha determinado que los alumnos no tendrán que usar la mascarilla en clase mientras estén con su grupo estable.

sona de referencia, que será la que gestione los casos positivos de covid-19.

✓ ¿Qué pasa con los profesores de baja?

Educació se ha comprometido a que se substituyan desde el primer día, aunque el curso empieza con 800 docentes de baja por ser personas vulnerables y 900 trabajarán de forma telemática. Eso preocupa a los sindicatos de educación, que habían so-

licitado 40.000 profesores para este curso y que ven insuficientes los más de 8.000 profesionales que Educació contrató.

✓ ¿La educación, presencial o online?

Será presencial para todos los alumnos de todas las enseñanzas desde educación infantil hasta la postobligatoria. En las enseñanzas postobligatorias se pueden plantear modelos híbridos de aprendizaje, como está pasando en las universidades.

✓ ¿Qué pasará con las familias con pocos recursos si hay un rebrote y se vuelve a la educación en línea?

Educació ha impulsado el plan de digitalización. Es por eso que habilitará 300.000 ordenadores portátiles para alumnos de tercero de la ESO hasta la educación postobligatoria, 110.000 paquetes de conectividad para las familias en riesgo de exclusión social y la instalación de 1.230 redes LAN wifi. También se repartirán 85.000 dispositivos entre los docentes. Ahora bien, tanto Fapac como Ustec consideran que no son medidas suficientes.

✓ ¿Los padres podrán entrar en el centro?

En escuelas e institutos, no. Las reuniones entre profesores y padres serán telemáticas. En los centros donde haya un proceso de adaptación a P3 o educación infantil de primer ciclo, podrán acompañarlos al aula.

OPINIÓN

Miquel-Àngel Alegre

Jefe de proyectos de la Fundació Bofill

Volver a la escuela: es necesario, pero no basta

Este será un curso lleno de incertidumbres. Pero empieza, y hay que celebrarlo. Porque la alternativa, la cuarentena escolar, ya hemos constatado los perjuicios que comporta para la educación de los alumnos, las organizaciones escolares y la conciliación familiar y laboral. Hemos comprobado lo que nos advertía la investigación: la no presencialidad lamina las oportunidades educativas, especialmente de aquellos niños y adolescentes con menos recursos culturales, aquellos que más se benefician de la escuela. La presencialidad debe ser una prioridad política a lo largo del curso, respetando las instrucciones básicas de salud, pero evitando toda sobreactuación sanitaria.

A partir de aquí, las medidas que la investigación y la experiencia señalan como necesarias para impulsar las oportunidades educativas: fortalecer la función tutorial, sobredotar de personal los centros más vulnerables, acabar con la brecha digital y prever un *blended learning* con sentido pedagógico, prevención del absentismo, redes educativas con el entorno... Son medidas para las que se necesitan recursos y consignas por parte de la Administración, visión y proactividad desde los centros y mucha empatía y complicidad entre los actores de la comunidad educativa.

L'escola, el lloc més segur després de casa

Josep Bargalló Valls

Conseller d'Educació

Aquest cap de setmana farà exactament sis mesos que l'arribada de la covid-19 al nostre país va provocar el tancament generalitzat de totes les escoles. No vam ser els únics. La veritat és que el que vam fer a Catalunya va ser ben aviat replicat pel Govern espanyol, que va fer extensiva la mesura a tot l'Estat. I el mateix podríem dir que va succeir a la immensa majoria països del nostre entorn. Era el que aleshores totes les autoritats sanitàries d'arreu del món recomanaven. I d'aquesta manera, amb les seves reixes tancades i els seus professionals a casa, i amb una pandèmia en augment desbocat, l'escola va quedar de seguida en un segon pla. I així, d'un dia per l'altre, 252.000 infants des de P3 fins a 4t

d'ESO que a Catalunya es troben en risc de pobresa van quedar-se sense la seva segona llar.

En una conferència que va fer la setmana passada convidat pel Departament d'Educació en motiu de l'inici de curs, el pedagog italià Francesco Tonucci deia que la pandèmia—especialment en els mesos més durs de març, abril, maig i juny—, havia conculcat dos drets bàsics dels infants i els joves. El primer d'ells és el dret al joc col·lectiu, el joc en grup, el joc de socialització. I el segon és el dret a l'educació. I afegia Tonucci que la conculcació d'aquests dos drets no podia mantenir-se en el temps perquè produiria una generació no formada, no socialitzada, que acabaríem perdent. Fins i tot, una generació que el mercat laboral acabaria rebutjant i que quedaria marcada per sempre. Francesco Tonucci tenia raó. L'escola ha d'obrir.

No hi ha cap motiu perquè no estigui oberta. Ni de socialització ni comunitari, ni pedagògic ni educatiu. L'únic motiu que podria haver-hi seria un motiu sanitari. Per tant, era evident que per garantir que l'escola faci la funció que ha de fer—formativa, educativa, social i comunitària—

aquesta ha de treballar de la mà amb el Departament de Salut. Perquè és l'autoritat sanitària qui ens dona la garantia que es pot obrir l'escola complint amb un seguit de mesures d'higiene, de seguretat i de prevenció.

És probable que aquestes mesures sanitàries preocupin les famílies i que fins i tot ocupin grans titulars als mitjans o moltes pàgines de diaris comparant quines en posem uns i quines en posen uns altres. Però el més important de dilluns no són aquestes mesures sanitàries. El més important de dilluns és que comencen les escoles. El més important de la setmana que ve és que els alumnes tornaran a tenir garantit el seu dret a l'educació i a la socialització. De fet, no obrim les escoles perquè tinguem mesures de seguretat rígides. Són les mesures de seguretat les que ens permeten obrir l'escola per realitzar la seva funció fonamental: garantir el dret a l'educació, desenvolupar el procés d'aprenentatge de l'alumne, formar-lo..., que enguany és més necessària que mai.

Aquests dies ho he dit molt i no em cansaré de repetir-ho: l'escola, l'institut o la llar d'infants seran el lloc més segur pels nostres infants i joves després de casa seva. Després del reduït familiar, no hi haurà un lloc més segur per als nostres infants i joves que la seva escola.

No vivim en un risc zero, no hi hem viscut mai. I a partir de dilluns, quan sortim de casa o baixem per l'ascensor i anem al supermercat, a l'església o al centre cultural, o quan anem a una celebració esportiva, hem de pensar que l'escola serà més segura que tot això.

Les mesures que anem adoptant, a més, són necessàriament flexibles, perquè segons com va evolucionant la situació, les anem adaptant, perfilant i matisant. Fins i tot hi ha mesures que anem posant com a resposta a preguntes noves que ens van arribant, perquè certament el món de l'educació no universitari a Catalunya és molt gran: 1.600.000 alumnes, 5.545 centres educatius, 130.000 professors... I a més amb moltes casuístiques diferents: des de l'escola petita rural amb

“No obrim les escoles perquè tinguem mesures de seguretat rígides. Són aquestes les que ens permeten obrir l'escola per realitzar la seva funció fonamental: garantir el dret a l'educació”

un grup estable que no cal ni marcar-lo, perquè és tota la infància que hi ha al poble, fins a instituts de Formació Professional, que tenen multitud de tallers, que fan pràctiques en empreses o hospitals i on hi ha centenars d'alumnes. Per tant, és convenient avançar que anirem adaptant amb el Departament de Salut durant tot el curs totes aquestes mesures, segons com avanci la pandèmia i com vagi evolucionant el coneixement que tinguem sobre com afecta l'escola.

El millor reflex de la societat és l'escola. A l'escola hi ha tots els grups socials, tots els orígens, totes les realitats econòmiques. A l'escola hi som tots, perquè els alumnes de 0 a 20 anys, però especialment dels 3 als 16 que és l'etapa obligatòria, van tots cada dia a l'escola. Qualsevol cosa que passa a la societat, l'escola la rep l'endemà. L'escola és el sentinella de la societat en aquest sentit, i per tant també de la realitat sanitària. Aprofitem aquesta funció comunitària de l'escola per ajudar a aturar l'epidèmia.

Soc conscient que demanarem als nostres professionals molts sacrificis. Fer classe amb la mascareta posada és molt difícil, ho sé. Ensenyar llengües, ensenyar pronunciació, és molt complicat. Fer aprendre a l'alumne a jugar amb la mascareta o amb les limitacions d'interacció que hi ha actualment establertes és molt difícil. Però aquest és un sacrifici que hem de fer perquè a partir d'aquest sacrifici aconseguirem vèncer socialment la pandèmia. I com més fort sigui el sacrifici, més aviat també en sortirem.

Participants en una activitat d'estiu en una escola, amb mesures de seguretat.

Primer país europeo con más de 500.000 casos

España alcanzó la cifra el lunes pasado, tras registrar más de 26.500 casos nuevos y casi un centenar de fallecidos en los últimos tres días. Le sigue Reino Unido con 350.000 afectados

Alberto Sicilia
MADRID

Tras añadir el Ministerio de Sanidad el pasado lunes 7 de septiembre 26.560 nuevos casos y 98 fallecidos durante los últimos tres días, España se convirtió oficialmente en el primer país europeo que pasaba de los 500.000 casos positivos de covid-19 desde el inicio de la pandemia. El segundo es Reino Unido, con 350.000, y eso que tienen 20 millones de habitantes más y hacen más PCR por persona.

La situación más preocupante se vive sin duda en la Comunidad de Madrid: el número diario de casos, tras unos días de mantenerse estables, ha vuelto a crecer.

En Madrid, las hospitalizaciones se han disparado hasta los 2.157 ingresados. Para que se hagan una idea de lo que eso significa: el Hospital Doce de Octubre y el Gregorio Marañón tienen 2.100 camas los dos juntos. El Consejero de Sanidad de Madrid

ha dicho que en Madrid “hay más casos porque es el lugar donde se hacen más test”. No es cierto: si miramos el número de test que se hacen por habitante, Euskadi es la comunidad autónoma donde se llevan a cabo más test PCR.

LAURA FIGULS-ACN

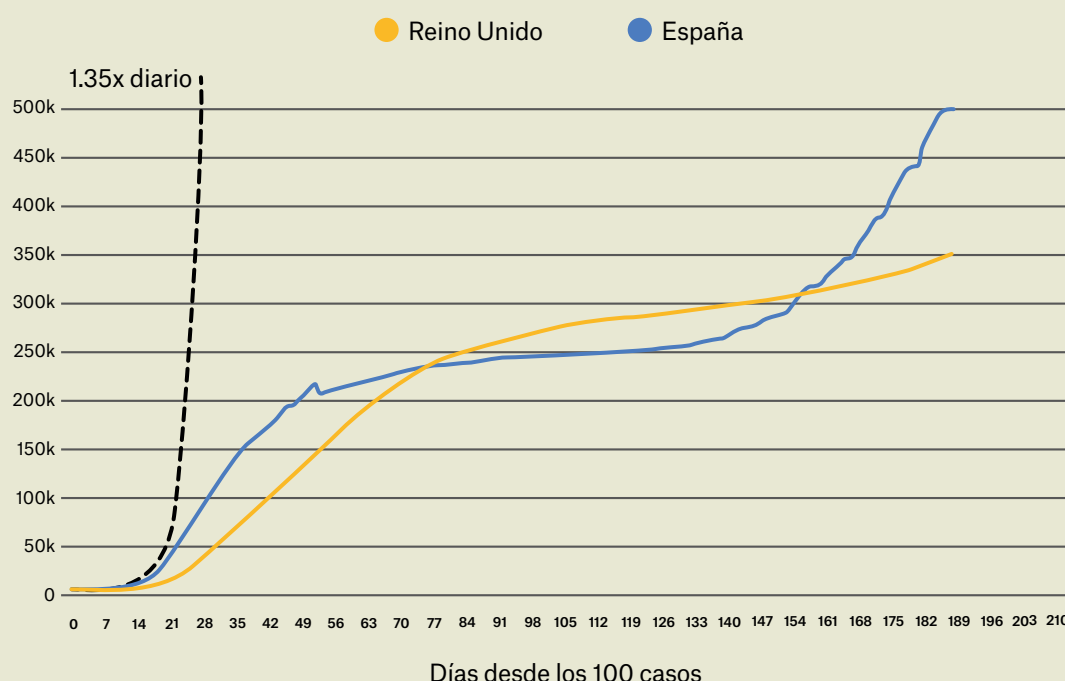
¿Cuándo llegó el pico de muertos?

Ahora que el país está inmerso en plena segunda oleada de casos de coronavirus, parece un momento oportuno para preguntarse en detalle y con todos los datos ya disponibles cómo se desarrolló la primera ola en el Estado español. A esta cuestión han tratado de responder un grupo de investigadores en un artículo publicado hace unos días en la revista científica *Plos One*.

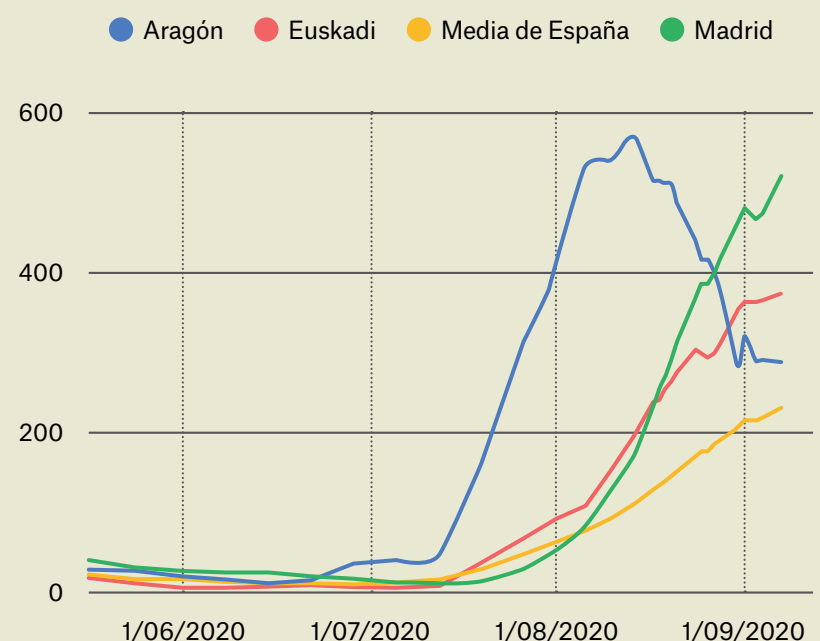
Estos científicos estudian diferentes métricas durante el periodo comprendido entre el 15 de marzo –el día en que entró en vigor el estado de alarma en España– y el 25 de abril, cuando se relajaron las primeras medidas del confinamiento. Su objetivo no es otro que encontrar los llamados *joinpoints*: las fechas exactas donde cambian las tendencias. Por ejemplo: ¿qué día empezó a descender el número de casos? ¿Y las hospitalizaciones? ¿Y los fallecimientos?

Utilizando los datos publicados por el Ministerio de Sanidad y utilizando un software específico llegan a las siguientes conclusiones: la mortalidad por coronavirus llega a su pico, de media, 18 días después del máximo de la curva de número de casos diarios –el pico de muertos llegará tres semanas después del máximo de casos–; y las hospitalizaciones lo hacen cuatro días antes del máximo de mortalidad registrado.

Casos confirmados de covid-19 en Reino Unido y España

Número de casos de covid-19 en Aragón, Euskadi y Madrid por 100.000 habitantes durante los últimos 14 días

La primària atén la covid amb un col·lapse endèmic

Els sindicats assenyalen que no hi ha prou metges de família per atendre la pandèmia a causa de la fuga de talent. L'esforç dels professionals i la telemedicina ajuden a suportar la gestió de la pandèmia als CAP

Maria Rubio
BARCELONA

El temut col·lapse sanitari per la covid-19 amenaça l'atenció primària. Enmig del que ja s'anomena com a *segona onada* del coronavirus a l'Estat després dels rebrots estiuencs, els centres d'atenció primària (CAP) s'han situat a la primera línia de la gestió de la pandèmia, però els sindicats encenen totes les alarmes davant d'una situació de gran tensió laboral que s'arrossega de molt enrere. El volum de càrrega de treball que pateixen aquests professionals i les baixes retribucions provoquen una fuga de talent que deixa la Generalitat sense professionals a qui contractar davant el repte sanitari més gran de les darreres dècades.

Mil menys per les retallades

"El Govern i el Departament de Salut estan traçant les línies de l'enfonsament facultatiu de l'atenció primària". Amb aquesta contundència resumeix l'escenari actual Javier O'Farrell, president del sector de Primària de l'Institut Català de la Salut del sindicat Metges de Catalunya (MC), la principal organització de treballadors al sector i que va liderar la vaga del 2018. Els professionals assenyalen que les retallades de la darrera dècada han fet perdre al voltant de 1.000 facultatius als CAP, i reclamen contractacions en una dimensió similar per poder atendre el volum de pacients actual amb qualitat. D'aquesta xifra, però, la Generalitat només ha realitzat

Un gestor covid del CAP de Roses entrevista una sospitosa de tenir el virus.

unes 120 contractacions, fruit del pacte al qual es va arribar arran de la vaga d'ara fa dos anys, encara lluny dels 309 que l'Executiu es va comprometre a incorporar.

"No hi ha metges de família a Catalunya perquè tots marxen", comenta O'Farrell. I és que la famosa fuga de cervells que tant preocupava durant la crisi del 2008 encara segueix vigent en molts sectors, com és el de la medicina de família. "La càrrega de treball és molt elevada, i el sou, baix. La majoria marxen a l'Aragó, on poden cobrar 800 euros més per la mateixa càrrega, o al País Valencià, on en cobren 500 més". I això sense comptar amb la pujada de sous del mes de maig passat el salari d'un metge d'atenció primària és 2,5 cops més alt que el d'un de català.

Les contractacions, en dubte

La setmana passada, el conseller d'Economia i vicepresident, Pere Aragonès, i la consellera de Salut, Alba Vergés, comparteixien per anunciar un pla de reforç de

l'atenció primària amb noves inversions en una àrea que reconeixien maltractada: 3.811 professionals seran incorporats fins al 2022, amb una inversió anual de 125 milions fins aleshores. "Era urgent i prioritari atorgar a l'atenció primària el rol d'eix vertebrador de tot el sistema", deia Vergés en roda de premsa. Pel Govern, aquest Pla d'enfortiment i transformació de l'atenció primària servirà per transformar-la i "posar al centre" aquesta peça del sistema sanitari. El mateix Departament de Salut reconeix amb dades la sobrecàrrega que pateixen els CAP: l'any 2018 les visites van sumar quasi 50 milions totals, i el gener i febrer d'enguany, just abans de la pandèmia, l'activitat ja havia crescut un 2,7% respecte a l'any anterior. A més, l'atenció primària està assumint un 80% de la demanda actual per la covid-19.

Per contra, MC recela profundament dels anuncis de contractacions del Govern. O'Farrell es pregunta com podran incorporar nous metges si encara no han pogut complir amb les demandes de la vaga del

Una metgessa assisteix telemàticament una pacient. Les consultes no presencials han obligat els professionals d'edat avançada a reciclar-se.

GERARD VILA-ACN

Les infermeres volen més contractacions

El sindicat Infermeres de Catalunya també ha exigint més contractacions en considerar que la xifra de 220 professionals per a 400 CAP és insuficient, sobretot després de saber que el Departament d'Educació tampoc compta amb aquest sector professional per fer de vincle entre les escoles i els CAP. Una de les novetats del pla de Govern és que les contractacions estaran més diversificades pel que fa a perfils professionals, i es comptarà també amb psicòlegs, nutricionistes i treballadors socials. Metges de Catalunya insisteix que aquestes incorporacions no poden obviar la contractació de més facultatius: "Aquests nous professionals al final necessitaran un metge de família que faci una intervenció".

2018. El sindicalista es mostra profundament preocupat pel que es pugui derivar del més que probable incompliment d'aquestes xifres, tenint en compte l'experiència d'aquests darrers dos anys: "Mentre el Govern buscava facultatius, els professionals que hi treballem hem fet més hores per cobrir la feina que correspondria a aquells 309 metges de més amb la promesa que s'acabarien incorporant. Això suposava fer 28 consultes al matí i 22 a la tarda". A aquesta càrrega de feina, ara s'hi ha de sumar la gestió de les residències de gent gran, que passarà a estar a la cartera d'atenció primària: "Aquests 300 nous metges que volen contractar amb el pla, no els trobaran. I el que passarà és que els metges que treballem als CAP actualment haurem de deixar els nostres pacients assignats per cobrir les residències".

El resultat: una plantilla al límit de volum de feina i a la qual també s'han d'afegir les jubilacions, que MC estima en 200 per any, i les baixes laborals, ja que els metges de família als CAP, així com les infermeres als hospitals, són els sanitaris més contagiats pel coronavirus. "Davant d'aquest maltractament continuat, l'únic camí que ens deixen per poder defensar la sanitat i evitar que es destrueixi és la mobilització", adverteix O'Farril.

La telemedicina arriba als CAP

"Estem donant el 200% del que podem donar. Treballem moltíssim", explica la directora del CAP Clot, Rosa Senan, que assegura que, alhora que exerceixen les funcions pròpies de la pandèmia, també estan arribant a atendre els pacients amb altres afeccions amb puntualitat. Senan reconeix que una contractació més gran de facultatius i infermeres alleugeriria la càrrega de treball i permetria apostar per personal mèdic monogràfic que es dediqués exclusivament al coronavirus.

Entre les necessitats més urgents, la sanitària també creu que cal habilitar nous espais per fer front a la covid-19: "Seria més adient tenir un espai complementari al nostre CAP, que ja s'està gestionant, de fet. Així podríem tenir un espai habilitat per poder fer PCR i assistència al pacient respiratori, i atendre amb normalitat, entre cometes, el pacient no covid".

A banda, Senan també destaca la importància de la telemedicina, una de les grans transformacions de l'atenció primària: "Arran de la pandèmia, hem incorporat materials com càmeres, ordinadors i micròfons de corbata". El Departament inclou en la inversió d'eines tecnològiques 5,5 milions en material destinat a les consultes no presencials, unes consultes que, com explica Senan, han obligat a reciclar-se els professionals de més edat i que, com adverteixen els sindicats, no haurien de suposar una càrrega extra a la que ja suporten els professionals.

Els laboratoris estiren els recursos per fer les PCR

Els tècnics de laboratori assenyalen que estan fent hores extres i creuen que no s'ha treballat amb previsió per aconseguir prou reactius per detectar el coronavirus

M. R.
BARCELONA

Una de les mesures estrella d'aquesta nova onada de brots han estat els cribratges massius per barris i municipis de Catalunya. Allà on el Departament de Salut ha registrat una alerta per contagi de la covid-19, s'ha pogut desplegar un dispositiu de proves PCR per detectar positius asimptomàtics entre els veïns i evitar una possible propagació comunitària, una mesura que ha tingut bons resultats.

No obstant això, aquesta quantitat de proves es troba amb el topall dels recursos als laboratoris dels hospitals catalans, allà on es cuinen les mostres per determinar si una persona és positiva o no. Tal com explica el secretari d'organització sindical de l'organització estatal SIETeSS, José Joaquín Durán, els hospitals han pogut incorporar poca maquinària més respecte al primer brot, els *forns* de les PCR necessaris per finalitzar les proves, que necessiten un temps per analitzar les mostres i tenen una capacitat limitada.

La solució, segons el sindicalista, ha passat per estirar els recursos humans, tot i les noves contractacions que s'han fet: "Hi ha serveis que treballen les 24 hores. Les màquines duren el temps que duren. Això ha suposat allargar torns i treballar els caps de setmana". Sobretot en aquells hospitals que concentren els gruixos més importants de proves, com són l'Hos-

pital Clínic, el de Bellvitge, el de la Vall d'Hebron o el Banc de Sang i Teixits, des d'on es van assumir els tests dels brots al Segrià.

Carles Cisneros, tècnic de laboratori de l'Hospital Sant Joan de Déu, explica que el principal factor de pressió que s'han trobat ha estat "l'exigència d'entregar els resultats en terminis massa curts", que no es corresponen amb els ritmes d'execució de les proves habitual. L'escurçament de l'espera des que entra una prova fins que el pacient veu els resultats també s'ha dut a terme gràcies al sobre esforç dels tècnics, encara que se'n parli poc: "Som la peça més invisible de la sanitat, tot i que som una part imprescindible en el diagnòstic", explica.

L'altre element a sumar-hi és l'accés als reactius, aquelles substàncies que s'utilitzen per veure si una mostra d'un pacient és positiva o no. No tots els laboratoris en disposen amb la mateixa facilitat: "Així com sí que es van comprar prou EPI, no es va fer el mateix amb els reactius, i hi ha dèficit", explica Durán, que afegeix que cada laboratori ha de fer mans i mànigues per aconseguir-ne al mercat.

CATSALUT

Els tècnics denuncien pressió per entregar els resultats de les PCR en poc temps

"Així com es van comprar prou EPI, no es va fer amb els reactius; hi ha dèficit"

CONSORCI SEGRE RIALB

Participantes en una actividad acuática en el pantano de Rialb. A la derecha, piscina de un hotel de Salou a mediados del pasado mes de agosto.

Mar y montaña, las dos caras en el verano de la covid-19

El turismo familiar y de proximidad, vinculado a la naturaleza y a la montaña, cuelga el cartel de completo, mientras las reservas se hunden en la costa y en Barcelona. En la ciudad, la situación es especialmente crítica

David Rodríguez
BARCELONA

Local, familiar y de proximidad. Así ha sido el turismo en Catalunya en este verano atípico, marcado por la covid-19. Los turistas en su mayoría procedían de un entorno cercano y han ocupado casas y establecimientos rurales, especialmente en los Pirineos. En los campings, la ocupación se ha acercado al 100%, sobre todo durante la tercera semana. Una situación similar se ha visto con los bungalós, que todavía prevén una afluencia alta de visitantes durante el mes de septiembre. En el lado contrario, el turismo de playa, ejemplificado en la Costa Brava o Daurada,

ha sido el gran damnificado de la situación de incertidumbre generada por el coronavirus. Esta inquietud ha reducido al mínimo los viajes largos al extranjero, y desde fuera del Estado español, lo que ha dejado una estampa de una ciudad de Barcelona desierta de visitantes foráneos y con la mayoría de hoteles cerrados. Una postal inusual para el mes de agosto.

La radiografía de este momento ya se ha reflejado en los últimos datos de la Encuesta de Ocupación de los Alojamientos Turísticos Extrahoteleros del Instituto Nacional de Estadística (INE), en la que se comprueba cómo las pernoctaciones en apartamentos turísticos en Catalunya han caído un 61% en julio, reduciéndose hasta las 469.984. Incluso la agencia de calificación crediticia Moody's avisa en un informe reciente de que "los territorios me-

diterráneos lo tendrán más difícil para recuperarse del impacto del turismo".

La otra cara de la moneda la han vivido en el Pirineo de Lleida. Las previsiones del Patronato de Turismo de la Diputació de Lleida auguran el mejor agosto de los últimos 10 años. Las empresas lo reconocen: "Nunca habíamos visto unas cifras de ocupación como las de este verano". El responsable de promoción de la entidad, Juli Alegre, lo achaca "al carácter rural de la demarcación, caracterizado por espacios naturales abiertos, donde el visitante busca un marco saludable para sus vacaciones".

Alud en las zonas rurales

Espacios como el pantano de Rialb, en la comarca leridana de la Noguera, este verano se han erigido en un destino habitual por "ser una ubicación no masificada que

ROGER SEGURA

finales de agosto”, explica Dorca. La pandemia ha marcado el día a día del Hostal l’Estrella, ya que se han aplicado medidas como dejar las habitaciones en cuarentena un día, lo que ha comportado la necesidad de ampliar la plantilla del establecimiento.

Campaña desastrosa en la costa

Con una ocupación de entre el 50% y el 60% durante el mes de agosto, el sector hotelero de la Costa Daurada califica de “absoluto desastre” la ocupación turística. La Federación Empresarial de Hostelería y Turismo de la provincia de Tarragona señala que el único mercado con presencia ha sido el francés, ya que “los rebrotes, los confinamientos selectivos y las imposiciones de cuarentenas en destino han espantado al turista ruso, británico, holandés y alemán que acostumbra a veranear aquí”. Curiosamente, el único incremento que se ha detectado es el de los clientes procedentes del área metropolitana de Barcelona, que se ha alojado en hoteles de la Costa Daurada y en el delta del Ebro.

En la Costa Brava, el sector hotelero afirma que se encuentra en la UCI. Desde el inicio de la pandemia, ha perdido un 60% de la ocupación. Los resultados aún son peores en municipios como Roses o Lloret de Mar, con una capacidad alta de plazas hoteleras. El presidente de la Federación de Hostelería de las comarcas de Girona, Antoni Escudero, precisa que “los anuncios de confinamiento han ido cancelando las reservas en un año que esperábamos que fuese de récord tras los resultados del primer trimestre”. Escudero apunta a que la Costa Brava continúa siendo un destino seguro a pesar de que “estamos en medio de una montaña rusa”.

Los ciudadanos han cancelado un 40% de las reservas en Girona, lo que ha derivado en que 200 de los 900 hoteles con los que cuenta la provincia estén cerrados. Los hoteleros se han visto castigados por la ausencia de los turoperadores internacionales, que ofrecían paquetes turísticos a ciudadanos alemanes y británicos.

Turismo urbano, bajo mínimos

Concursos de acreedores y el desembarco de fondos de inversión. Estas son algunas de las consecuencias que divisa para un futuro inmediato el presidente del Gremi d’Hotels de Barcelona, Jordi Mestre. “El turismo urbano no solo ha perdido la temporada de verano, sino lo que queda de año”, augura. Los datos que maneja la entidad indican que de los 500 establecimientos –hoteles y apartamentos– que hay en Barcelona, solo están abiertos 125. Y los que tienen actividad registran una ocupación de entre el 10% y el 20%.

Ni siquiera el inicio de la actividad de congresos y ferias, previsto para otoño, anima a los hoteleros. “Nuestra previsión es que la normalidad regrese con el Mobile

La Diputació de Lleida augura que la zona ha vivido el mejor agosto de los últimos 10 años

En Girona se han cancelado un 40% de las reservas: 200 de los 900 hoteles están cerrados

De los 500 hoteles y apartamentos que hay en Barcelona, solo están abiertos 125

World Congress del año 2021, si finalmente se celebra”. Frente a esta deriva, Mestre reclama un plan de rescate para el sector turístico como el que se diseñó para la banca en la crisis de hace una década. Entre las medidas, solicita ayudas directas, recuperar los ERTE por fuerza mayor hasta Semana Santa y una revisión de las cuotas que pagan los hoteles en alquileres e hipotecas.

¿El comportamiento turístico de este verano anticipa un cambio de tendencia en los consumidores? La única certeza es que el cliente buscará un producto sostenible. Oriol Anguera-Torrell, director del Grati CETT-UB, un grupo de investigación de los alojamientos turísticos y restauración, considera que “la covid-19 acelerará la digitalización de la industria turística, y la cultura y la proximidad serán los ejes vertebradores”. Anguera-Torrell recuerda que los ciudadanos han apostado por lugares con menos aglomeraciones y que le den la oportunidad de realizar actividades al aire libre: “A partir de ahora, es necesario que los hoteles sean capaces de generar confianza en el turista mientras dure la pandemia”. De hecho, la bajada del turismo rural entre los visitantes extranjeros se ha compensado con el visitante local, que durante este verano ha mantenido su estancia media en tres días. Desde el mes de mayo, cuando aún estaba en vigor el estado de alarma, el investigador recalca que en Google Trends, la herramienta tecnológica que detecta las búsquedas más recurrentes de los internautas, palabras como casas rurales y campings han copado el *ranking*.

Las empresas turísticas, especialmente las de las áreas de playa que no volverán a tener actividad hasta la primavera del año que viene, se plantean ofrecer zonas de los hoteles hasta ahora reservadas en exclusiva a los clientes para el visitante ocasional. Es una de las múltiples reorientaciones que deben acometer los establecimientos para sobrevivir a un verano dramático.

Los apartamentos turísticos mudan su piel

El coronavirus también ha reorganizado el negocio de los apartamentos turísticos de Barcelona ciudad. Hasta principios de verano, un 40% de los 9.600 establecimientos contabilizados en la capital catalana se habían transformado a un uso residencial. Uno de los motivos principales sigue siendo la incertidumbre sobre la vuelta de los turistas. El presidente de la patronal Apartur, Enrique Alcántara, precisa que “los propietarios están optando por alquilar los pisos por un periodo de 10 meses o incluso formalizan contratos de cinco años”. La decisión ha disparado la oferta de pisos de alquiler y ha generado algunos descensos de precios en las viviendas arrendadas.

LAIA ROS-ARXIU

representa un turismo rural familiar y sin prisas que busca ir a su aire”, tal como explica la técnica del Consorci Segre Rialb Núria Solé. La oferta de este enclave sería un símbolo de lo que ha buscado el turista catalán durante este verano: seguridad, proximidad, naturaleza y entornos no masificados. De hecho, a finales de julio, Solé recuerda que hubo un alud de peticiones para alquilar masías aisladas con piscina en una zona con tan solo 1.000 plazas hoteleras y 50 establecimientos.

Episodios similares se han observado en Rupit (Osona), donde prácticamente todos los turistas de los meses de julio y agosto han sido de proximidad. Lluís Manel Dorca, propietario del Hostal l’Estrella, un establecimiento familiar del municipio, de apenas 280 habitantes, comenta que “la ocupación ha sido excelente, incluso mejor que el año pasado”. Dorca, que también gestiona apartamentos turísticos, un camping y una tienda de embutidos, admite que la tipología del huésped también ha cambiado. “Hasta ahora, el 20% de los visitantes eran extranjeros, mientras que en esta campaña, el 95% del público procede de Catalunya”, añade.

La covid-19 ha comportado nuevos hábitos en los huéspedes. “Nunca hemos tenido tanta antelación en las reservas, ya que incluso hay peticiones para otoño, y para el puente de la Diada estaba casi lleno desde

Lluís Llach, durant l'entrevista a l'Hotel Colón de Barcelona.

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

“O arreglem aquesta pandèmia democràtica o totes les altres no tenen solució”

Lluís Llach

Cantautor i escriptor

Lluís Llach acaba de publicar *Escac al destí*, la seva quarta novel·la ambientada en un regne imaginari medieval. Malgrat el joc literari, el cantautor està molt connectat amb el present. Amb ell parlem de llibres, de música i de la mala salut de la democràcia

Entrevista **Lluís Llach**

Lídia Penelo
BARCELONA

Lluís Llach (Girona, 1948) conserva gairebé intacte aquell esperit que empeny i que es revolta que cantava a *Amor particular*. Acaba de publicar la seva quarta novel·la, *Escac al destí* (Univers), i aquesta vegada ha volgut trencar amb les històries que ens havia explicat fins ara, marcades per la Guerra Civil, la postguerra, l'exili i un seguit d'il·lusions frustrades. En aquesta ocasió ha optat per construir un *thriller* ambientat a un regne medieval. Que consti que no ha vist *Joc de Trons* –tot i que, si no pot viatjar al Senegal aquest hivern a causa del coronavirus, no descarta fer-ho-. Inventar-se un món medieval propi li ha permès teixir una trama que és un pols entre la lluita del poder polític i l'eclesiàstic, i on no falten conxorxes, les perfídies i les traïcions. Amb els anys, Llach ha esmolat el seu esperit lliure, ha après a riure's d'ell mateix sense renunciar a la seva essència.

Va entrar al món de la novel·la amb *Memòria d'uns ulls pintats*, publicada el 2012. Inventar-se un regne imaginari on l'ambició mana era la millor opció per tancar una etapa literària?

Sí, perquè la primera novel·la va ser una sorpresa, no havia previst escriure-la, però va sortir perquè en Lluís Danés, el director de cinema, em diu que li faci un guió d'un tema que parlàvem un dia, i quan estic a la pàgina 40 li envio un whatsapp dient-li: “Escolta, busca't un guionista, perquè m'ho estic passant tan bé que en faré una novel·la”. I així va sortir, sense cap preparació. I ara tenia ganes de canviar, perquè no em sento còmode repetint coses, i he decidit sortir d'aquesta situació de confort, perquè, si no, em perdo el que més m'interessa, que és disfrutar i aprendre. Escric novel·les perquè m'ho passo pipa, no ho sé dir d'una altra manera.

Això vol dir que s'ho està passant més bé escrivint llibres que component música i fent lletres?

Uf! Mil vegades millor! Perquè en la música hi havia un moment d'una gran sensualitat, però després jo, que tenia el mal costum de fer primer la música i després la lletra, quan acabava la música m'adonava que m'estructurava el discurs en tres o quatre quartetes i prou, i com que volia arreglar el món, primer havia d'estar uns mesos concretant com el volia salvar, i després el ritme i després no sé què. Per això, per a mi escriure havia sigut sempre patir. He patit sempre, i sort n'he tingut de gent que me n'ha ensenyat molt, com l'Espinàs, l'Aurèlia, en Miquel... No m'hauria imaginat que per mi escriure seria una cosa lúdica.

I per què va triar l'època medieval per ambientar *Escac al destí*?

Tenia el dubte de si fer una novel·la contemporània, futurista o anar cap enrere, i com que a mi sempre m'ha agradat molt la història dels romans, el *Jo Claudi* i aquestes coses, em vaig adonar que hi ha un pou fosc, molt estrany i caòtic que és l'Edat Mitjana, i començo a buscar detalls i referències. Umberto Eco em va fascinar amb novel·la *El nom de la rosa*, i em vaig adonar que en realitat els ordes religiosos eren partits polítics per arribar al poder. Vaig començar la novel·la sense saber massa bé què escrivia, però sí que quan vaig buscar-me motivacions interiors em vaig dir: primer vull fer un homenatge a Occitània, perquè és una de les cultures més riques d'Europa amb una llengua que fa només 150 anys parlaven 12 milions de persones, però hi ha un Estat tan republicà i tan de *fraternité* i *égalité* que ho ha deixat arrabassar tot. Per això tots els noms dels personatges són occitans. Una altra motivació era Robert Lafont, un senyor molt humil i molt savi que sostenia el material cultural d'Occitània i que sempre venia a animar-me als concerts a França; i després també hi ha la tossuderia coratjosa i militant de la Mireia Boya al Parlament, fent-nos traduir a tots com a bojós el que volia dir, parlant de feminisme [riu], i per això vaig inventar-me aquest país que jo he imaginat sempre a prop del vi i del mar.

El joc de poders és el que més li interessa de l'Edat Mitjana?

I la decadència absoluta d'un vell continent que ha tingut un ordre romà durant molts segles i que, quan entra l'Església, l'intenta refer, però és un desastre absolut. Quan comences a investigar coses, t'adones que aquesta desestructuració del poder polític deixa sense, que es noti gaire,

“Vull fer un homenatge a Occitània, perquè és una de les cultures més riques d'Europa”

“La transició política, malauradament, no la va destrossar l'Aznar, la va destrossar el PSOE”

“González porta des dels anys 80 destrossant un possible projecte d'Estat espanyol confederat”

l'Església molt ben instal·lada i amb molt poder, perquè té la cultura, la informació i el fanatisme provocat per la ignorància de la gent davant d'un món que ningú comprèn. I quan començo a mirar tot això amb curiositat, veig que hi ha un poder que fa servir l'espasa, com més llarga millor, i ho dic sense fer *machisme* [riu]; i un altre poder que fa servir la creu.

I ara se sent novel·lista?

Noooo, sento que m'agrada molt explicar històries, però no em sento un professional. Els músics som comunicadors, però el sistema és molt diferent. Amb la primera novel·la tot era una sorpresa. Quan portava tres hores escrivint fins i tot m'emprenyava i em deia que havia de sortir al carrer, i en canvi ara, quan porto vuit hores davant l'ordinador, dic ostres, que bé, ara flueixo.

Llegeix molt?

No, i et diré el perquè. Jo venia d'una educació molt escolàstica i conservadora de La Salle de Figueres, tramuntanes dures... Quan vaig entrar a la universitat ja va ser un canvi, però quan vaig entrar als Setze Jutges em vaig adonar de l'abisme que tenia al davant i vaig aprofitar que estudiava econòmiques i que tenia gent molt interessant al costat que em van ajudar molt, i en aquell temps llegia assajos per omplir el buit que tenia. Després he llegit molta poesia, perquè havia d'aprendre a fer lletres, i després vaig llegir novel·les quan vaig començar a deixar de cantar. No soc un gran lector. Jo m'havia de dedicar a fer cançons i a fer quilòmetres, a fer un disc cada any i mig, i fer la gira per tots els Països Catalans. Per això, quan parlo de literatura, ho faig bastant acompanyat.

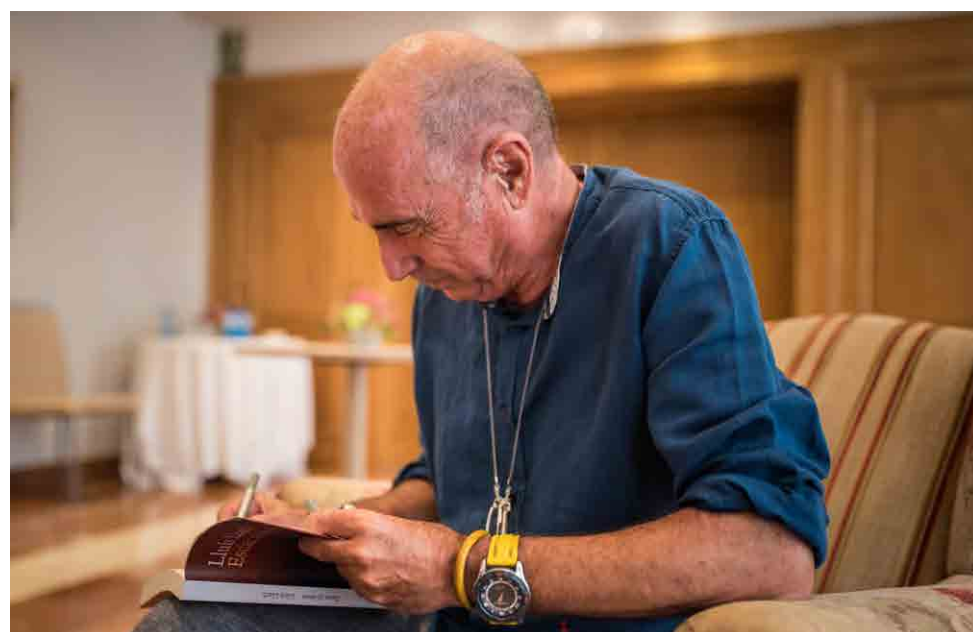
Li ha tornat a passar això d'escriure una cançó a raig, com *Campanades a morts*,

cançó que aquests dies torna arran del judici a Martín Villa i la carta de suport signada conjuntament per quatre expressidents del Govern espanyol?

No, en novel·la aquesta rauxa no se'm permet. En la cançó la creativitat pot ser molt ràpida. Aquella nit jo vaig veure imatges molt manipulades en certa manera, dient que “*han muerto tres personas*”, i aquella mateixa nit vaig fer tota la primera part de *Campanades*. I és després quan dic que no pot ser que una altra vegada faci un lament, i faig allò dels assassins, i llavors faig una cosa molt pretensiosa que la gent m'ha perdonat, que és una mena de rèquiem de 17 minuts, però que gràcies a músics que m'acompanyaven, com en Manel Camp, vaig poder fer. Això en novel·la, aquesta immediatesa, no em passa, perquè la immediatesa em passa amb la música i després venen les paraules [arrenca a taral·lejar el *Campanades a morts*].

I què en pensa d'aquesta carta en suport a Rodolfo Martín Villa i d'aquests quatre presidents?

Són uns imbècils, com ja sabíem tots, alguns d'ells per feixistes, com també sabíem tots. Imaginar que un senyor com Felipe González aniria a acompanyar amb sentència ferma la gent a la presó només pot venir d'un president que és feixista i que no en té ni idea de democràcia. Imaginar que un González o un Zapatero, González més que Zapatero, que va destrossar la transició política, perquè malauradament no la va destrossar l'Aznar, sinó que la va destrossar el PSOE, i això em dol profundíssimament... Felipe González porta des dels anys 80 destrossant un possible projecte d'Estat espanyol confederat. I el pobre Zapatero, si alguna cosa ha demostrat, és que no s'ha sabut imposar a les forces ocultes de l'Estat.

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

Entrevista **Lluís Llach**

Així que aquesta acció no l'ha sorprès?

No, gens. El que sí que em sorprèn és que ells no tinguin perspectiva històrica. A mi em sorprèn que un González no entengui que firmar això compromet el seu paper en la història d'Espanya. Ell podia dir que era el seu ministre de confiança i que potser es va equivocar, però dir que recolza un assassí reconegut just abans que se'l jutgi... Mare de Déu! A tant han renunciat? Si una cosa se'ls ha de reconèixer, és que són uns egòlatres i que tenen molt poca projecció d'ells mateixos cap a la història. Perquè, si són capaços de posar-se una creu en vermell per a tota la vida amb un acte així, dius, nenes, l'Estat espanyol està molt malament! I l'Estat està molt malament perquè això s'accepta com si fos normal, i això és molt bèstia.

Fa uns dies, en una entrevista a RAC1, deia que "les divisions partidistes prevalen sobre les coses més importants, no es recull l'alè del carrer".

Aquestes lluites fraticides, siguem sincers, abans de les eleccions passen. Hi va haver una excepció el 2015, i per això encara no ens ho creiem, però abans d'unes eleccions sempre volen ganivets i hi ha sang de dretes i sang d'esquerres. No em preocupa. És com si aixequessin el teló.

I com albira l'espectacle?

No ens hem de divertir amb l'espectacle, però mirem-lo amb un cert cinisme. Si hi ha divisions, està bé si milloren el camp. A mi que Junts per Catalunya... A veure, jo que sempre he pretès ser d'esquerres, amb totes les contradiccions que comporten els privilegis que he tingut, i he defensat molt la creació d'un centre independentista que

"Si s'accepta el suport de González i companyia a Martín Villa, l'Estat està molt malament"

"Abans d'eleccions sempre hi ha sang de dretes i d'esquerres; no em preocupa"

representi tot aquest estament català que es diu postconvergent, doncs bé, es veu que hi havia una part que era més socialdemòcrata, una part que era de centre i una altra que era centredreta. Però, escolta, què passa si hi ha un centredreta independentista? Per favor, si parlem d'independència de país, ajudem-nos, per favor, que ens convé molt. Que el Mas s'hi quedi? Gràcies, senyor Mas, perquè vostè els dona credibilitat. Ara, quan s'abaixi el teló, crec que podem ser molt exigents amb tothom, amb els que volen eixamplar, amb els que tenen pressa, els que són més de dretes, d'esquerres... Per favor, que tinguin talent d'Estat! La paraula *visió* no la utilitzo, perquè en nom de la paraula *visió* s'han fet animalades. Demano que tinguin talent d'Estat, i per tant, encara que no pensem el mateix, tots estem d'acord que volem ser independents, tots volem eixamplar al més aviat possible de la manera menys cara per al país i acceptant els riscos que això comporta. Per tant, fem-ho! Això és el que jo demano, i seré molt bel·ligerant des del petit poder que tinc.

Aprofitant que abans ha fet servir la paraula *egòlatres*, vostè com porta el tema de l'ego amb els anys?

Home, és molt difícil defugir-lo. Però, d'una banda, tinc la sort que l'ego el vaig satisfer molt aviat, amb el primer Palau de la Música l'any 1969, la gent aplaudint, i jo amb orquestra i fent de Frank Sinatra... Després, cada vegada que em deien que soc un gran músic o un gran poeta pensava que no ho soc. He llegit prou poetes per saber-ho, i en conec personalment. Potser l'únic talent que tinc és saber conjuminar música i poesia en una cosa que es diu *cançoneta*, i sí, les que faig tenen una gran capacitat de comunicació, però jo no sé si tenen mèrit artístic.

Falsa modèstia?

Bueno, a mi pensar això m'ha salvat. Mira, quan vaig acabar de cantar al camp del Barça, que hi havia periodistes de tot el món, i vam batre tots els rècords Guinness del món de l'espectacle, jo vaig anar a veure com desmuntaven l'escenari, perquè sinó això no es pot digerir. I hi vaig anar solet, ni a la Laura li vaig dir, a seure en un racó a terra per veure com una colla de valents desmuntaven tot allò. Un altre exemple. Quan tornava cap a Porrera, que té sis quilòmetres fatals de revolts, i venia de tenir un èxit, posem per cas a Tortosa, amb 2.000 persones que et miren enamorades i tu vas sol al cotxe, ja tens 50 anys, no vas amb ningú que t'acompanyi, no t'espera cap cuixa, ningú t'espera, i vas amb ganes de fer pipí... i llavors, dius, aquesta és la realitat i l'he de gestionar, perquè l'altra no perdi, o a l'inrevés. He de gestionar la realitat virtual sense que aquesta persona que va cansada al cotxe quedi esmicolada. I després hi ha una altra cosa: he vist com l'egocentrisme s'emportava molta gent pel camí, i no em facis dir noms. I també he de dir que la meua homosexualitat m'ha ajudat molt: com que vaig començar a mirar les cuixes mentre vivia Franco, havia de ser molt prudent, perquè hi havia la llei de perillositat social, i per tant, com que feia militància política, tenia clar que per allà em podien pescar.

Als anys 70 va patir prohibicions i persecució intel·lectual. Ara la llibertat d'expressió i de creació tampoc passa per un bon moment.

Els valors feixistes han guanyat espai en tots els nivells i en tots els paràmetres socials. Ara hi ha més feixistes perquè n'hem fet més. Algú es pensava que després de veure Telecinco durant 20 anys no ressorgiria? Algú es pensava que després de programes com el *Sálvame* o el *Mujeres y hombres y viceversa* no hi hauria *manades*? I etc., etc. Home, per favor! I on és la responsabilitat? Diuen que l'esquerra no ho ha sabut fer, i sí, l'esquerra és veritat que ha fet tots els fra-

cassos, però a més a més, com passava a l'Edat Mitjana, ara el poder de la Creu és l'economia, aquests mateixos senyors que tenen Antena 3 i Telecinco fa més de 30 anys, que treballen perquè democràticament puguin continuar sent el poder.

I la pandèmia, com la viu?

A mi la pandèmia m'ha fotut, intel·lectualment la visc amb angouxa, però personalment amb alliberament i com un espai de recuperació d'essències i de pèrdua de banalitats. Però, és clar, penso que la pandèmia no és una, en són quatre, i que aquesta pandèmia sanitària ens anuncia un canvi de paradigmes i de paràmetres d'un món que, quan pensem que tornarà a ser com era, jo penso que ens equivoquem. Aleshores, la pandèmia jo l'he viscuda pensant en la pandèmia econòmica; ja fa un any que vaig tuitejant: "Atenció que diuen que ve un desastre sistèmic". I què passa? Doncs la pandèmia sanitària diu que porta la pandèmia econòmica, però jo em pregunto si la pandèmia econòmica no s'aprofita de la pandèmia sanitària per fer allò que volia fer més ràpidament. Quan sortim d'això, si és que en sortim, ens espera una altra pandèmia molt seriosa, que és quan el món li diu al capitalisme: "Escolti, vostè a les persones les podrà seguir explotant, matant i enredant, però amb mi s'ha acabat". I això és tan seriós que crec que els pocs polítics demòcrates que queden al món, o foten un cop de força contra l'altre poder, o ells desapareixen i seran titelles, seran Putins merdosos. Europa no funciona perquè hi ha una pandèmia democràtica greu.

S'atreveix a apuntar alguna solució?

O arreglem aquesta pandèmia democràtica o totes les altres no tenen solució. Ho veig així, i ho vaig predicant perquè em trobo bastant sol.

"Demano [als polítics de les forces independentistes] que tinguin talent d'Estat"

"Els valors feixistes han guanyat espai en tots els nivells i en tots els paràmetres socials"

"Intel·lectualment visc la pandèmia amb angouxa, però personalment amb alliberament"

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

Lluís Llach, en un moment de l'entrevista a 'El Quinze'.

Cinc 11-S que han marcat la història recent de Catalunya

L'11 de setembre d'enguany estarà condicionat per les restriccions de la covid, que impediran una mobilització multitudinària que tingui un impacte polític equiparable al d'altres Diades contemporànies

Marc Font | Barcelona

Diada 2020

Després de vuit anys consecutius en què l'11 de setembre, la Diada nacional de Catalunya, es convertia en una demostració de força de l'independentisme amb mobilitzacions massives, enguany la pandèmia de coronavirus ho fa impossible. El Govern, per exemple, ha suspès el gruix d'actes institucionals, amb l'excepció del d'aquest dijous, que servirà d'homenatge a les víctimes de la covid. L'endemà el protagonisme recaurà en les més de 100 concentracions convocades per l'ANC, que en total reuniran menys de 50.000 persones. Difícilment aquesta Diada marcarà l'agenda política de Catalunya. En recordem cinc que sí que van fer-ho.

1976

El primer 11 de setembre després de la mort de Franco va reunir desenes de milers de persones a Sant Boi de Llobregat, després de la negativa del Govern Civil a autoritzar un acte a Barcelona. "Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia", va ser el crit unànime d'una mobilització impulsada per l'Assemblea de Catalunya.

1977

Un any després sí que es va autoritzar la manifestació a Barcelona per l'11 de setembre. Un milió de persones van omplir el passeig de Gràcia i la Ronda de Sant Pere per repetir el clam massiu per la llibertat, l'amnistia i l'Estatut. Setmanes després es restabliria la Generalitat i s'aprovaria la llei d'amnistia política.

2012

La primera manifestació convocada per l'ANC, sorgida pocs mesos abans, va ser una demostració de força –va reunir més d'un milió de persones– que va situar la independència en el centre de l'agenda política catalana. El lema era inequívoc: "Catalunya, nou estat d'Europa".

2014

Per tercer any consecutiu, la Diada nacional va convertir-se en un clam massiu per la independència. Organitzada per l'ANC i Òmnium, va consistir en una enorme V –el símbol de la victòria– entre la Diagonal i la Gran Via, dos mesos abans del procés participatiu del 9 de novembre.

2017

Segurament, el darrer 11-S amb l'independentisme marcant l'agenda. La "Diada del Sí" va tornar a sumar centenars de milers d'assistents que van omplir la Diagonal i el carrer d'Aragó, tres setmanes abans del referèndum de l'1-O, que significaria l'inici de la gran repressió del moviment.

FOTOS: AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT (1976), ARXIU (1977)

FOTOS: ARXIU (2012, 2014), ACN (2017)

Oleada de juicios en la macrocausa contra el independentismo

Estos meses se dirimen varios episodios relacionados con el Procés. Representantes políticos y excargos públicos pasarán por los tribunales acusados de delitos cometidos durante la preparación del 1 de octubre o en protesta por la sentencia a los líderes soberanistas

Alex Romaguera
BARCELONA

Si la vida política ha recuperado la intensidad tras el paréntesis veraniego, también los tribunales parece que no dan tregua estos días. Desde principios de septiembre ya se han celebrado algunas vistas que afectan a la macrocausa emprendida contra el independentismo a raíz del referéndum del 1 de octubre de 2017. El pasado día 3 comparecieron ante el juzgado número 4 de Figueras parte de los 197 investigados bajo la acusación de desórdenes públicos que participaron en el corte de la AP-7 que Tsunami Democràtic convocó en la Jonquera los días 11 y 12 de noviembre de 2019 en protesta por la sentencia del Supremo contra los líderes del Procés. Unos hechos que también se investigan en el juzgado de Girona –donde hay cuarenta personas encausadas– y el de Perpinyà (Catalunya Nord), en el cual ya han declarado once más. Los investigados se enfrentan a peticiones que pueden alcanzar los seis años de cárcel.

El próximo día 17 el Tribunal Supremo estudiará el recurso que el presidente de la Generalitat, Quim Torra, interpuso contra la decisión del Tribunal Superior de Justicia de Catalunya (TSJC) de condenarle a un año y seis meses de inhabilitación y a 30.000 euros de multa por no retirar la pancarta con lazos amarillos que colgaba del balcón del Palau de la Generalitat durante la campaña de las elecciones generales del 28 de abril de 2019. Una sentencia que, en caso de confirmarse, precipitaría el avance de los próximos comicios catalanes.

La causa penal contra Torra incluye una segunda etapa el miércoles día 23, cuando está citado a declarar en la Sala Civil y Penal del TSJC por la denuncia que la entidad españolista Impulso Ciudadano le interpuso después de no sacar a tiempo, en noviembre de 2019, una pancarta de la fa-

chada del Palau de la Generalitat que pedía la libertad de los dirigentes independentistas condenados por el Supremo.

Juicio a la Mesa del Parlament

Estas causas coinciden con otras que se resolverán antes de fin de año, entre ellas la relativa a la Mesa del Parlament que tramitó las resoluciones del Procés durante la pasada legislatura. Tras declarar en julio ante el TSJC, los acusados –Anna Simó, Lluís Guinó, Ramona Barrufet, Lluís Corominas, Joan Josep Nuet y la exdiputada de la CUP Mireia Boya– podrían ser condenados a 20 meses de inhabilitación. Esta es la pena que solicita la abogacía del Estado, según la cual los integrantes de la Mesa “desobedecieron los dictámenes del Tribunal Constitucional” y permitieron los debates sobre las leyes del referéndum y de transitoriedad jurídica que el Parlament votó el 6 y 7 de septiembre de 2017, así como el texto de la declaración de independencia del 27 de octubre.

Contra este criterio, la defensa pide la absolución de sus clientes al entender que actuaron “en defensa de la cámara, la legitimidad de los diputados, los grupos parlamentarios y las personas que votaron la composición de este órgano legislativo”. Se espera que la sala, presidida por Jesús María Barrientos, se pronuncie en próximas fechas.

Trapero y la cúpula de Interior

Justamente la sentencia contra la Mesa del Parlament podría coincidir con otra muy importante, la que afronta el *major* de los Mossos d'Esquadra, Josep Lluís Trapero, y la cúpula de Interior que en otoño de 2017 operó bajo el mandato del exconseller de Interior Joaquim Forn, ahora en la prisión de Lledoners tras la condena del Supremo.

Este juicio, iniciado en enero en la Audiencia Nacional y que fue interrumpido en varias ocasiones por la pandemia, concluyó en julio con las peticiones ya anunciadas por la Fiscalía: 10 años de prisión para Trapero por un delito de sedición –o bien

El día 17 el Supremo estudiará el recurso de Quim Torra contra su inhabilitación

La abogada de Trapero acusó a los fiscales de querer “copiar” la sentencia del Supremo

60.000 euros de multa y un año y ocho meses de inhabilitación por desobediencia–; la misma pena para el exdirector de los Mossos Pere Soler y el exsecretario general de Interior César Puig; y cuatro años –también con la alternativa de desobediencia– para la intendente Teresa Laplana, encargada del dispositivo que el 20 de septiembre de 2017 se desplegó en la conselleria de Economía de la Generalitat para controlar la multitud que denunciaba los arrestos y registros que ese día practicaba la Guardia Civil.

La causa contra los Mossos pasará a la historia por el alegato final de la abogada

Quim Torra dirigiéndose a declarar al TSJC, que lo condenaría a un año y medio de inhabilitación por no retirar la pancarta con lazos amarillos de la Generalitat.

Concentración en Figueres de apoyo a los encausados por el corte de la AP-7.

de Traperó y Laplana, Olga Tubau. En una emocionante intervención, Tubau pidió la absolución de sus clientes y suplicó a la sala que no cargara sobre el principal mando “la impotencia y el egoísmo del Estado”, a la vez que acusó a los fiscales de querer “copiar” la sentencia del Supremo que condenó a los consellers de Puigdemont, la expresidenta del Parlament y los líderes de la ANC y Òmnium Cultural. Queda en manos del tribunal, compuesto por Concepción Espejel, Francisco Javier Vieira y el ponente Ramón Sáez, la decisión de condenar o no a los antiguos mandos de la policía catalana.

Esperando al juzgado 13

Al margen de estos casos, pronto se sentarán en el banquillo otros actores vinculados con el Procés. Por ejemplo, la Sindicatura Electoral que el Parlament de Catalunya constituyó el 7 de septiembre de 2017 con el fin de velar por el funcionamiento democrático del 1 de octubre. Sus cinco miembros, los juristas y académicos Jordi Matas, Tània Verge, Marc Marsal, Josep Pagès y Marta Alsina, declararán el 4 y 5 de noviembre en el juzgado 11 de Barcelona acusados de desobediencia y

usurpación de funciones “al no atender a los requerimientos del Tribunal Constitucional y dictar varias resoluciones sobre los preparativos del referéndum”.

Después de retirar la acusación de malversación, la Fiscalía solicita para ellos una pena de dos años y nueve meses de cárcel o, alternativamente, una multa de 5.400 euros por desobediencia, que incluye la inhabilitación “para cualquier función que responda a un nombramiento discrecional efectuado por una administración pública”.

Quiénes no conocen todavía la fecha del juicio son el exsecretario general de Vicepresidencia y Economía de la Generalitat Josep Maria Jové y el exsecretario de Hacienda Lluís Salvadó, considerados los auténticos “arquitectos” del 1-O. Jové y Salvadó ya comparecieron el 11 de marzo ante el TSJC para responder sobre los supuestos delitos de desobediencia, malversación y revelación de secretos, pero decidieron acogerse al derecho a no declarar y presentaron un recurso contra el auto de la entonces magistrada del juzgado número 13 de Barcelona, Maria Eugènia Alegret, quien aseguró que los diputados de ERC “planearon la preparación de las es-

tructuras de Estado y una adecuada financiación para el momento en que Catalunya obtuviera la independencia”.

Aun así, el 30 de julio pasado, el Tribunal Superior desestimó el recurso de ambos alegando que la investigación no vulneraba sus derechos y que la decisión de pinchar sus teléfonos y registrar sus despachos y domicilios estaba plenamente justificada. De esta forma, Jové y Salvadó, que han tenido que abonar una fianza de 1,6 millones de euros—equivalente a la gestión informática para impulsar la Hacienda catalana—, irán a juicio por unos delitos que les pueden acarrear varios años de prisión.

Veintiocho cargos más

Tan solo faltará que pasen por el juzgado 13 los 28 antiguos cargos del ejecutivo catalán a quienes el tribunal vincula con los preparativos del 1 de octubre y que están procesados por delitos tan variados como malversación, falsedad documental, revelación de secretos, desobediencia o prevaricación. Entre estos cargos destacan el exsecretario de Difusión de la Generalitat, Antoni Molons; el exsecretario general de Presidencia, Joaquim Nin; el exdirector general de Comunicación, Jaume Clotet; el exdirector general de Patrimonio, Francesc Sutrias; y los tres máximos responsables de la actividad de exteriores en esa época: el secretario general de Relaciones Internacionales y Exteriores, Aleix Villatoro; el exdirector de la representación de la Generalitat ante la Unión Europea, Amadeu Altafaj; y el exsecretario general del Diplocat, Albert Royo. Para 17 de ellos, la juez ya fijó una fianza solidaria por responsabilidad civil de casi seis millones de euros, la cantidad supuestamente gastada o comprometida con el 1-O. También figuran acusados por desobediencia la presi-

De los Jordis a la ‘batalla de Urquinaona’

Cerca de 3.000 personas han sido encausadas en el marco del Procés. Este es el recuento que ha hecho Òmnium Cultural, y que se inicia con el encarcelamiento de los líderes de la ANC y Òmnium, Jordi Sánchez y Jordi Cuixart, el 16 de octubre de 2017; seguido por la causa contra el ejecutivo de Carles Puigdemont; los cargos públicos implicados en la preparación del 1 de octubre o los alcaldes de los municipios que acogieron las votaciones. Tras este período, se suman los centenares de personas investigadas antes y después de la sentencia del Supremo. Entre ellas, los CDR acusados de terrorismo (Operación Judas), los que participaron en las acciones de Tsunami Democràtic, así como los jóvenes detenidos en los disturbios que ocurrieron la noche del 18 de octubre en el centro de Barcelona, la famosa batalla de Urquinaona.

denta de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, Núria Llorach; el director de TV3, Vicent Sanchis, y el de Catalunya Ràdio, Saül Gordillo, a los que el juzgado 13 atribuye que trabajaron de forma “colegiada” para hacer posible el referéndum de independencia. La concatenación de todas estas causas llenará la agenda judicial en los próximos meses, lo que seguramente enturbiará el clima político y el diálogo abierto para resolver el conflicto entre Catalunya y España.

Los acusados en el caso contra la Mesa del Parlament de Catalunya.

Les centrals **Llocs amb vida**

Nau Ivanow: un laboratori teatral al cor de la Sagrera

L'antiga fàbrica de pintures s'ha convertit en una plataforma que impulsa i acompanya joves companyies d'arts escèniques, tant locals com d'arreu del món, en els seus processos de creació

Víctor Yustres
BARCELONA

Hi ha dues maneres de ser creatiu: es pot cantar i ballar o es pot crear un ambient on floreixin els cantants i els ballarins". La frase de l'acadèmic nord-americà Warren Bennis està escrita en lletres ben grans al teatre de l'Espai Andy Warhol, la planta baixa de la Nau Ivanow, un espai cultural situat al carrer d'Hondures del barri de la Sagrera de Barcelona. Aquesta cita resumeix en poques paraules la tasca principal que desenvolupa aquest centre des de fa deu anys: és un espai de residències per a companyies d'arts escèniques, tant locals com internacionals, i un centre que facilita l'acompanyament i la formació d'aquests grups en les diferents etapes dels seus processos creatius.

L'edifici, però, no ha estat sempre dedicat a les arts escèniques, sinó que ha tingut múltiples usos al llarg de la seva història. L'empresari rus instal·lat a Barcelona Víctor Ivanow Bauer va encarregar a l'arquitecte Jordi Figueras Anmella la construcció de la nau l'any 1959 en un solar de la Sagrera. El recinte, que es va acabar de construir el 1968, seria inicialment la seu d'una fàbrica de pintures de la Seat. Fins i tot un dels colors que s'utilitzaven a la fàbrica de Pinturas Ivanow S.A. –un blau elèctric– es va batejar com a "color Ivanow". Quan la producció de la Seat va créixer, la fàbrica es va traslladar a la Zona Franca i l'espai es va llogar a diverses empreses del sector tèxtil,

La companyia de dansa Silver Drops durant un assaig a l'Espai Andy Warhol, a la planta baixa de la Nau Ivanow.

primer a Burberry i després a Àngel Ortiz i Kevin & Kevin, que el van acabar abandonant. El 1997, l'arquitecte i fotògraf Xavier Basiana, molt vinculat al teixit associatiu i veïnal del barri, va comprar la nau i, sota l'organització de l'Associació Cultural la Nau Ivanow, hi va desenvolupar un centre de creació, producció i difusió cultural.

El 2006, la gestió de l'espai i del projecte va passar a mans de la Fundació Sagrera, al patronat de la qual hi havia membres del teixit associatiu del barri i de la ciutat vinculats al món de la cultura. És l'organisme que continua actualment al capdavant de l'equipament. A partir del 2010, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona va comprar la Nau Ivanow i la va incloure un any més tard en el projecte de Fàbriques de Creació, un programa basat en la transformació d'antics edificis industrials en espais dedicats a la cultura i l'expressió artística.

Va ser llavors quan va passar a ser un recinte dedicat exclusivament a les arts escèniques, tal com el coneixem ara.

Acompanyament professional

La Nau Ivanow ofereix un programa de residències per facilitar la creativitat i el desenvolupament de les companyies teatrals. Cada any hi accedeixen vuit companyies d'arts escèniques de creació recent, que fan residències artístiques d'entre tres i quatre anys al centre, mentre que altres hi realitzen residències internacionals. "Dotem les companyies d'eines i recursos per crear els seus espectacles i les acompanyem en els seus processos creatius i formatius, però també en el seu camí cap a la professionalització i la viabilitat econòmica del seu projecte", explica David Marin, que va començar com a voluntari al centre i és el director de la Nau des del 2012.

La rereescena de la Nau Ivanow

A la planta baixa hi ha un pati i l'Espai Andy Warhol, una sala per fer representacions teatrals per a 70 persones. A la primera planta, s'hi troba un espai de *coworking* per a creadors i professionals de la cultura. A la segona planta, sales polivalents per assajar i reunir-se. I a la teulada de l'edifici, un mirador terrassa on abans hi havia una superfície ondulada ceràmica característica que es va enfonsar a causa d'uns aiguats l'any 2005 i que va ser impossible de reconstruir. El centre té al davant la nau annexa Espai 30, un ateneu gestionat per entitats del barri i un punt de trobada de veïns i veïnes.

Marin lamenta que, en el sector de les arts escèniques, acostuma a haver-hi una sobreproducció de projectes, la majoria molt precaris. “Les ajudes públiques es donen per tenir una obra en cartell, és a dir, per produir, però no es contemplan pràcticament ajudes per a la investigació, la sostenibilitat, l’intercanvi d’experiències o la professionalització”, explica. Per això, des de la Nau ofereixen la Beca DespertaLab, que té l’objectiu de donar suport i oferir recursos a les companyies perquè treballin condicions tècniques necessàries de la seva obra per poder accedir millor al món professional. “És important que hi hagi un pressupost clar abans de començar i que s’incorpori almenys una persona de producció a la companyia per avançar cap a la professionalització”, apunta Marin.

Vocació local i internacional

El projecte de la Nau Ivanow té una mirada que va més enllà de la ciutat: el centre aposta per les residències internacionals i la mobilitat de les companyies locals a altres països. Companyies de Costa Rica, Xile, Mèxic, Nova York o l’Argentina han pogut realitzar estades d’uns mesos al centre de la Sagrera, i a la inversa, grups teatrals catalans han pogut viatjar també a aquests països amb el suport de la Nau. “En el teatre català, una de les coses que falta potenciar són aquests laboratoris de creació internacionals, per poder aprendre i compartir d’altres companyies amb la tranquil·litat de treballar sense la cerca d’un espectacle final, com ja és més habitual en el món de la dansa, el circ o l’audiovisual”, apunta David Marin.

Tot i que la Nau té una missió específica i una vocació de referent internacional, l’espai busca també la implicació en la realitat del barri sense perdre la seva essència. Un exemple recent: el centre ha promogut una residència d’investigació amb el col·lectiu mexicà Ciudades Imposibles per analitzar l’impacte que han tingut en el barri les inacabades obres de transformació de l’eix ferroviari de la Sagrera. Ciudades Imposibles estudia la forma com els projectes urbanístics fallits o no conclusos afecten els veïns i veïnes de barris de diferents ciutats del món. “És una ferida que s’ha de treballar conjuntament amb tot el veïnat, i que, gràcies a l’enfocament cultural que dona la Nau, es pot fer des d’un altre vessant”, explica Jaume Matas, president de l’Associació de Veïns i Veïnes de la Sagrera, una de les entitats que ha participat en les diferents fases del projecte, que ha constatat d’una ruta d’exploració del territori, de tallers col·laboratius, de l’obertura a la Nau Ivanow del “Museu de la Ciutat Impossible de la Sagrera” i, molt aviat aquest any, de la presentació d’un documental al Museu Etnològic de Barcelona.

A més, ara fa tres anys que la Nau va posar en marxa l’Escola de l’Espectador de la

Un programa de residències facilita la creativitat de joves companyies teatrals

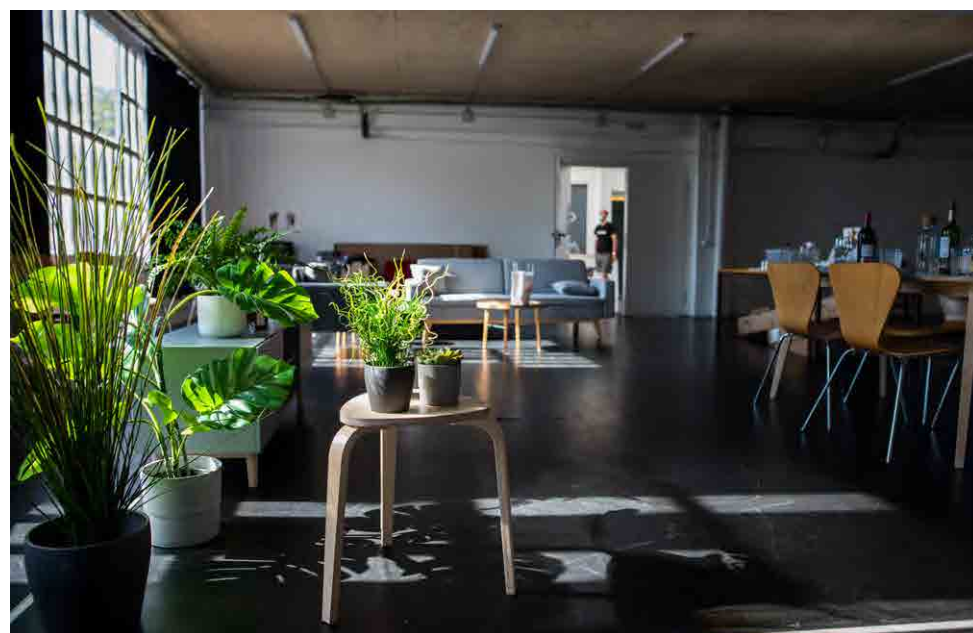
La Nau busca el vincle amb el barri, recentment amb un projecte sobre les obres de la Sagrera

Després que el virus obligués a tancar-la i a apostar per la formació en línia, ara ha reobert

Sagrera, un espai en què es trenca la barreira entre el públic i la companyia, on les veïnes i veïns poden compartir moments del procés creatiu, com ara les primeres lectures, els assajos, la creació d’escenografia i vestuari o la posada en escena. “Tot i que la majoria de processos creatius que es desenvolupen a la Nau acostumen a ser a porta tancada, és important que el barri se senti orgullós de tenir espais com el nostre, que donen veu a artistes d’arreu del món”, apunta Marin. Per la seva banda, Jaume Matas defensa el projecte de la Nau Ivanow i considera que “és un espai referent, amb una manera pròpia de treballar i que visibilitza el barri i ens situa en el mapa cultural internacional”.

Un futur incert

Com la resta d’equipaments, el coronavirus va forçar a tancar la Nau Ivanow des del març fins a l’estiu, moment en què l’equip es va bolcar en la part formativa oferint diversos seminaris en línia per a companyies d’arreu del món. Aquest nou curs, l’espai ha tornat a obrir, però a mig gas: algunes de les companyies internacionals que havien de venir a fer estades no ho podran fer per culpa de la pandèmia, i les companyies actuals es troben també amb molts problemes per tirar endavant els seus projectes, amb molts teatres encara tancats i altres que estan reprogramant obres que van quedar suspeses fa uns mesos durant el confinament. “Amb tota aquesta crisi, ha quedat palès, una vegada més, que les arts escèniques són un sector extremadament precari que sempre està a la corda fluixa”, lamenta Marin, que creu que ara “és un bon moment perquè les companyies aprofitin per investigar, repensar-se i consolidar-se, més que per produir”. Segurament és l’ocasió de seguir la filosofia que marcava una pintada de la façana d’un teatre a Dinamarca: “Deixa d’actuar. Comença a pensar”.

FOTOS: MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

UN DIA A LA NAU IVANOW

A dalt, l’entrada principal a la Nau Ivanow, situada al carrer d’Hondures de Barcelona. Al mig, David Marin, director del centre, reflectit en un dels miralls dels vestidors, on membres de les companyies acostumen a maquillar-se. A baix, espais per a l’assaig teatral, delimitats de manera que hi puguin treballar diverses companyies.

Casado, ‘Kitchen’ y “el fantasma de Bárcenas”

El juez levanta el secreto de sumario después de que Anticorrupción pida imputar a Fernández Díaz y Cospedal por presunto espionaje a Bárcenas

Marta Monforte
MADRID

El fantasma de Bárcenas siempre vuelve”, de esa escueta manera resume para *Público* un diputado popular el sumario de la operación *Kitchen*, una presunta trama delictiva que tuvo lugar durante los años 2012 y 2013 en el seno del Gobierno de Mariano Rajoy. Dicha trama consistió en espiar al extesorero del PP para tratar de averiguar si escondía información que pudiera comprometer al entonces presidente del Ejecutivo o a algunos de sus ministros o estrechos colaboradores. El juez Manuel García-Castellón levantó el lunes el secreto de sumario después de que la Fiscalía Anticorrupción haya pedido la imputación de los exministros Jorge Fernández Díaz y María Dolores de Cospedal, así como la del marido de ésta, Ignacio López del Hierro.

Un “diputado por Ávila”

El martes el actual líder del PP, Pablo Casado, trató de desvincularse del asunto alegando que son “investigaciones judiciales que vienen de tiempos pasados” cuando él solo era un “diputado por Ávila” que “no tenía responsabilidad en el partido”. Además, el máximo representante popular insistió en que ninguna de las personas señaladas por la Fiscalía ostenta en la actualidad responsabilidades políticas en la formación que preside. “No tengo más que decir, estamos en un Estado de derecho en el que la justicia es independiente”, zanjó.

Sin embargo, este asunto está lejos de estar zanjado para el resto de formaciones políticas representadas en el hemicycle.

Para la portavoz del PSOE en el Congreso, Adriana Lastra, se trata de un asunto de “extrema gravedad” en el que la dirección del PP actual debe “rendir cuentas”. Por su parte, el portavoz de Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) en el Congreso, Gabriel Rufián, ha señalado que dichas revelaciones “dan para ilegalizar al PP”. Es más, ERC, Junts, PNV, Bildu, Más País-Equo, Compromís, BNG y CUP ya han iniciado conversaciones para pedir en el Congreso una comisión de investigación sobre este asunto y confían en que el PSOE y Unidas Podemos también la apoyen.

Una voz de la dirección popular asegura a *Público* que “está claro” que “todavía les lastra la corrupción” porque “no hay más que seguir la sesión de hoy” en el Congreso “para darse cuenta”. En el primer pleno de septiembre se debatió una proposición de ley del PP para modificar el Estatuto Orgánico del Ministerio Fiscal y cambiar la forma de elegir al Fiscal General. “El chorro ha sido tremendo, hasta Vox y Ciudadanos lo han sacado a relucir”, lamenta.

La marca “pueda verse dañada”

Aunque Casado ha negado que la marca PP pueda verse dañada por esta causa y lo ha comparado con el PSOE y la sentencia de los ERE, lo cierto es que en privado diversos cargos populares se muestran inquietos, especialmente por lo que se refiere al expresidente Mariano Rajoy, que ya fue desalojado prematuramente de la Moncloa mediante una moción de censura impulsada por Pedro Sánchez tras conocerse la sentencia del caso *Gürtel*.

Los mensajes del exsecretario de Estado de Seguridad, Francisco Martínez, imputado en el caso *Kitchen* por el espionaje a Bárcenas, han sido claves para la investigación. En ellos advirtió de que si él era citado a declarar, “probablemente” también lo sería MR”, en referencia a Mariano Rajoy.

Martínez se dirigió directamente a Rajoy el 24 de marzo de 2019, tras ser excluido de las listas electorales, para reprocharle lo que veía como una injusticia, y le solicitó que no le “dejasen tirado” apelando a la “lealtad y compromiso” demostrados, aunque no consta que tuviera contestación. “No creo que Rajoy supiese nada”, afirma una voz con larga trayectoria

El líder del PP alega que son “investigaciones judiciales que vienen de tiempos pasados”

Diversas fuerzas inician conversaciones para pedir una comisión de investigación

en el PP. “El ministro y Paco –en referencia a Fernández Díaz y a Martínez–, sí. Cospedal ni idea, pero si lo supo fue como secretaria general, no como ministra”.

El apoyo de Cospedal

Cospedal anunció su dimisión del Comité Ejecutivo del PP a principios de noviembre de 2018 y, días más tarde, renunció también a su escaño en el Congreso. El motivo fueron los audios que revelaban que la exsecretaria general del PP y su marido encargaron al entonces comisario José Ma-

nuel Villarejo –hoy jubilado y en prisión– que espiara a Javier Arenas, uno de los principales rivales que tenía la entonces secretaria general dentro del partido, y también al hermano de Alfredo Pérez Rubalcaba, por considerarlo “el punto débil” a utilizar contra el entonces ministro del Interior socialista.

Apenas unos meses antes, Cospedal se disputaba con Casado el liderazgo del partido. Sin embargo, no logró pasar el corte de la primera ronda –en la que se impuso la exvicepresidenta Soraya Sáenz de Santamaría– al obtener un 26% de los apoyos. Sin embargo, su apoyo a Casado fue clave para que los compromisarios que se habían decantado por ella se unieran en torno a la figura del actual presidente del PP.

Como agradecimiento a su apoyo en las primarias, Casado situó a personas afines a la exsecretaria general en cargos de relevancia en el PP. Fue el caso de la actual portavoz del PP en la Eurocámara, Dolors Montserrat, que inicialmente ocupó esa posición en el Congreso e hizo tándem en el Senado con Ignacio Cosidó, exdirector general de la Policía entre los años 2012 y 2016, al que también se vinculó con la operación *Kitchen*, pese que él siempre negó haber participado o tener conocimiento de la utilización de fondos reservados. En julio de 2019 Casado nombró a Javier Maroto como sustituto de Cosidó.

El líder del PP tampoco integró en ninguna lista electoral a Jorge Fernández Díaz, tal y como éste había solicitado para conservar su condición de aforado, de cara a las elecciones del 26 de mayo, aunque el líder del PP lo mantuvo en la Ejecutiva del partido, tal y como reveló *Público*, como secretario de Interior y Libertades.

El presidente del PP, Pablo Casado, en el Congreso de los Diputados el pasado junio.

ACN

Anàlisi

La estrategia de ERC

“O referéndum acordado o desobediencia civil”, un plan para la independencia

Oriol Junqueras y Marta Rovira fijan la propuesta de Esquerra para sacar al movimiento independentista del colapso en el libro ‘Tornarem a vèncer (I com ho farem)’

Portada del libro de Junqueras y Rovira.

Superar el 50% de los votos de forma sostenida y conseguir que la fuerza del independentismo catalán esté equilibrada territorialmente sin grandes diferencias que dejen en manos del unionismo una parte relevante del país. Mano tendida a la negociación para resolver el conflicto político, pero con preparación para la unilateralidad a través de la desobediencia si el Estado se cierra al acuerdo. Focalizar esfuerzos en la consecución de un referéndum validable forjando alianzas con los “demócratas del no”. Estos son solo algunos de los ejes de la nueva estrategia que plantea Esquerra Republicana de Catalunya para hacer avanzar el proceso hacia la independencia y sacarlo del colapso que vive desde que el Estado desató la represión judicial y policial con el referéndum del 1 de octubre de 2017.

Así lo plantean el presidente y la secretaria general de ERC, Oriol Junqueras y Marta Rovira, en *Tornarem a vèncer (I com ho farem)* (Ara Llibres), el libro escrito a caballo entre la cárcel y el exilio y presentado este pasado martes en un multiacto con conexión en varios centenares de puntos del país. Los republicanos lo describen como “un manual para ganar” y “una guía hacia la independencia” corrigiendo los errores de hace tres años.

Junqueras y Rovira apuestan por conseguir para el independentismo “una mayoría inapelable” forjada sobre la base de obtener “más de la mitad de los votos de manera sostenida, repetidamente”. De ello depende también que la comunidad inter-

Ferran Espada

nacional “se plantee seriamente el caso catalán”. “Sin hacer realidad este escenario, los estados ni siquiera abrirán la carpeta catalana”, aseguran en el libro.

Los dirigentes de ERC apuestan por concentrar “el máximo de fuerza posible” en reclamar el referéndum. Ven en ello tres virtudes: la primera, que une a la mayoría de la sociedad catalana; la segunda, que “divide al Gobierno español y le provoca contradicciones” a causa de las diferencias entre PSOE y Podemos; y tercero, que es un lenguaje que Europa “entiende”. Y aseguran que mantendrán siempre la disposición al acuerdo a partir de un diálogo bilateral, ya que, “en sí mismo, ya es un reconocimiento explícito a la existencia de un conflicto y de un sujeto político”.

Que Junqueras y Rovira centren la estrategia de ERC en la demanda de un referéndum acordado no quiere decir que lo den por hecho ni mucho menos. Reconocen que esta opción no entra dentro de los cálculos del Estado español. Por ello apuestan por prepararse también para otros escenarios, como la unilateralidad. Ahora bien, advirtiendo a los otros actores independentistas de que “hablar de unilateralidad y de confrontación todo el día no producirá un milagro”. “La unilateralidad es la capacidad de mantener la iniciativa polí-

tica e imponer una agenda determinada a través de los hechos consumados”, relatan Junqueras y Rovira. “Cuanta más fuerza tengamos, más unilateralidad podremos aplicar”, argumentan. Y vinculan esta unilateralidad directamente a la “desobediencia civil”. A la par que advierten al Estado de que cerrar-se a una solución dialogada del conflicto por vías democráticas puede desencadenar la acción unilateral de buena parte de la sociedad catalana. Una unilateralidad que puede consistir en un nuevo referéndum o materializarse “a través de actos de soberanía, graduales o no, sostenidos en el tiempo”. “No es un escenario descabellado: un día salimos a la calle y nos quedamos *sine die*”, escriben, recordando escenas del referéndum del 1-O, o la gran protesta del 3-O de 2017, o los cortes de la Junquera y la ocupación del aeropuerto más recientes. Y admiten que, entonces, “las instituciones del país también deberán responder y alinearse con la gente”.

Por último, los republicanos sí dejan claro quién es el adversario a batir, especialmente en la región metropolitana: el PSC. “¿Con el PSC se debe dialogar? Sí, evidentemente. [...] Pero no se le debe regalar poder”, remachan en el libro, donde también dejan claro que no habrá un tripartito con los socialistas. También recuerdan que en octubre de 2017 el independentismo se encontró con la zona más poblada del país “mayoritariamente en contra”. “En el próximo embate debemos tenerla a favor. O, al menos, tenemos que ser mucho más fuertes”, concluyen.

Ven necesarios “más de la mitad de los votos de manera sostenida, repetidamente”

“Cuanta más fuerza tengamos, más unilateralidad podremos aplicar”

“No es un escenario descabellado: un día salimos a la calle y nos quedamos ‘sine die’”

EL QUINZE
de Público

DIRECCIÓ Ferran Espada COORDINACIÓ Marc Font DIRECCIÓ GENERAL José María Crespo DIRECCIÓ EDITORIAL Marià de Delàs GESTIÓ Pablo de Zárraga
PRODUCCIÓ Pauta Media S.L. EDICIÓ Carla de Puig i Néstor Bogajo REDACCIÓ Jordi Bes, Queralt Castillo, Roger Castillo, Cugat Comas, Natàlia Costa, Alba Fernández, Àngel Ferrero, Yeray S. Iborra, Montse L. Cucarella, Paula Ericsson, Lidia Penelo, Emma Pons, David Rodríguez, Àlex Romaguera, Laia Ros, Maria Rubio, Judith Vives i Víctor Yustres FOTOGRAFIA Joel Kashila i Miguel Velasco CORRECCIÓ Carme Casals
DIRECCIÓ D'ART I MAQUETACIÓ Manuel Cuyàs i Berta Rosés IMPRIMEIX Impresa Norte DIPÒSIT LEGAL M-6647-2019
CONTACTE elquinzepublico@pautamedia.com | redaccio@diaripublic.cat VISITA EL WEB <https://temas.publico.es/el-quinze/> | www.diaripublic.cat

Llegan las sanciones para coches y motos sin etiqueta

A partir del martes pueden ser multados quienes circulen por la Zona de Bajas Emisiones pese a tenerlo prohibido porque carecen de distintivo, pero la medida queda lejos de resolver la elevada contaminación

Jordi Bes
BARCELONA

La vuelta al cole en plena pandemia no es el único quebradero de cabeza al que se enfrentan Barcelona y su área metropolitana la semana que viene. Para algunos conductores lo será también el estreno de las sanciones de la Zona de Bajas Emisiones (ZBE). A partir del martes se empezará a multar a coches y motos sin etiqueta ambiental de la Dirección General de Tráfico (DGT) que circulen por buena parte de Barcelona y los municipios colindantes en el horario en que lo tienen prohibido –laborables de lunes a viernes de 7 a 20 h–. Las multas oscilan entre 100 y 500 euros como mínimo. En realidad la ZBE ya se puso en marcha en enero, con tres meses de moratoria antes de imponerse sanciones –estaba previsto empezar en abril–, pero con el estallido de la pandemia del coronavirus las multas se acabaron posponiendo hasta ahora.

A partir del martes se ven afectados 85.000 coches y 30.000 motos sin etiqueta del parque circulante, y la ZBE motivará que 50.000 de estos vehículos dejen de circular sin ser reemplazados, según los datos prepandemia que barajan el Ayuntamiento de Barcelona y el Área Metropolitana (AMB). Con la crisis sanitaria se han extendido las moratorias para los coches y motos de autónomos con rentas bajas, además de furgonetas –tres meses más, hasta el 1 de abril de 2021–; para los vehículos pesados, camiones y autocares pequeños –seis meses más, hasta el 1 de julio de 2021– y de autobuses y autocares –un año más, hasta 2022–. Con las sanciones se ha reavivado el debate sobre cómo hacer frente a la contaminación atmosférica. Nadie manifiesta que no haya que actuar,

La Zona de Bajas Emisiones

La Zona de Bajas Emisiones se puso en marcha en enero y las multas debían empezar a imponerse durante el pasado mes de abril, pero la pandemia ha pospuesto las sanciones hasta ahora.

pero la fórmula escogida genera discrepancias, y más ahora que se avecinan serias dificultades económicas y tras haberse constatado que el confinamiento tuvo un efecto mucho mayor en la disminución de la polución que el que se espera de la ZBE.

Muchos conductores afectados asumen la medida con resignación. Carles Valls tiene dos coches sin distintivo. Vive en Barcelona pero trabaja en Castellbis-

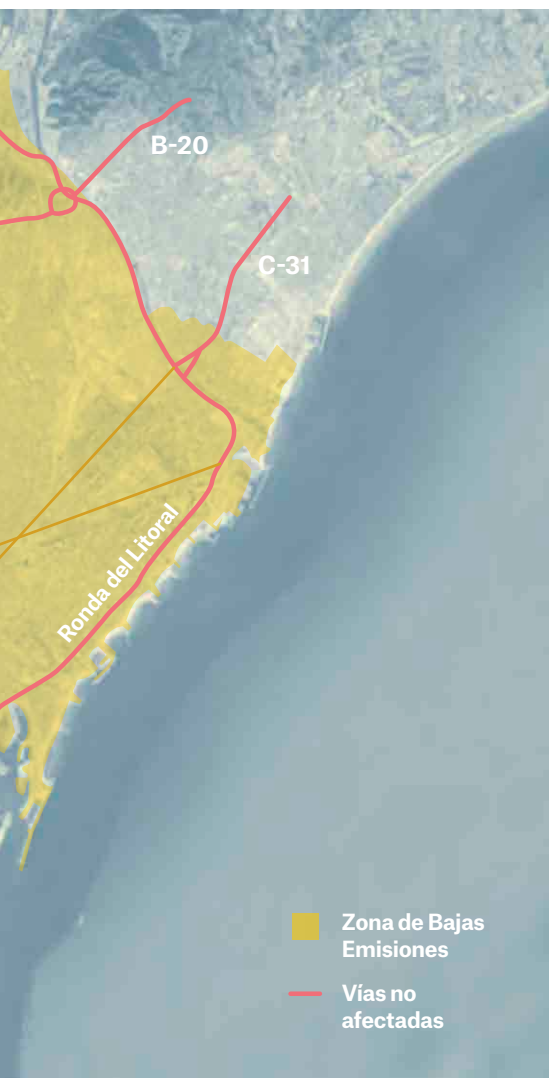
bal, y dice que un trayecto en coche de 25 minutos se convertiría en hora y media si lo hiciera en transporte público hasta el polígono. “Es una locura, es insostenible”, insiste. Los primeros meses piensa adaptarse para sortear la ZBE, saliendo antes de las 7 de la mañana y volviendo después de las 20 h, pero admite que tampoco es la solución. “Al final deberé comprarme un coche de segunda mano con la pegatina que me pueda permitir ir tirando”, afirma, pero se pregunta: “Tal como está la economía, muchas familias no podrán acceder a un coche. Con la crisis que viene, ¿quién tiene ahora 40.000 euros para comprarse un coche eléctrico?”.

En la calle se constata que hay quien aún no se ha enterado de si se ve afectado, y lo corroboran en los talleres mecánicos. Marta, de Motos Quesada, detalla que uno de los modelos más afectados es la popular Scoopy de Honda. Con el virus hay mucha gente que ha apurado y aún tienen el dilema sobre qué hacer con la moto. “Sigue funcionando bien, pero, ¿me la llevo al pueblo o la vendo fuera de Barcelona?”, ejemplifica Marta. Hay quien ya se adaptó hace meses cambiando su vehículo, como Joaquim Ponce, que preside la Federació d'Associacions de Marxants Barcelona-Llevant, que representa a los vendedores de mercado ambulante del Baix Llobregat. “Con

El efecto del confinamiento sobre la polución es mucho mayor que el de la ZBE

La recuperación del tráfico va más rápido que la del transporte público

Muchos afectados se adaptan con resignación, pero hay quien piensa desobedecer

FUENTE: ELABORACIÓN PROPIA A PARTIR DE LOS DATOS DEL AMB. FOTO: BRU AGUILO-ARCHIVO

Mientras que el tráfico en Barcelona ya es solo del 10%-15% inferior a antes de la pandemia, el transporte público no logra alcanzar aún el 60% del pasaje que solía llevar anteriormente, según datos municipales y de las compañías –TMB, Rodalies Renfe y FGC–. En cuanto a las ventas de vehículos, en la provincia de Barcelona de enero a agosto han caído un 39% las de coches y un 13,8% las de motocicletas, pero las de ciclomotores se han disparado un 108,5%, especialmente en agosto –con un 1.329,3% de incremento y 1.658 unidades vendidas solo en ese mes.

El efecto sobre la polución

Más allá del impacto en el bolsillo de los conductores, desde las administraciones públicas siempre han esgrimido la necesidad de la ZBE para reducir la contaminación y las muertes prematuras que causa –el Ayuntamiento suele citar 800 anuales–. Sin embargo, de entrada el impacto se prevé que sea muy limitado. La agencia pública Barcelona Regional espera que la ZBE contribuya a disminuir la concentración de dióxido de nitrógeno (NO₂) en un 3% en la capital catalana –lo que equivale a evitar 60 muertes prematuras anuales, según la Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB–. Será así mientras haya moratoria para los vehículos profesionales, y se alcanzará un 7% cuando ya no exista esta moratoria. En cuanto a las partículas PM_{2,5}, se estima que el efecto será menor.

La ASPB admite que “la mejora de la calidad del aire no será suficiente para cumplir la normativa europea de NO₂ ni para lograr los niveles de partículas recomendados por la Organización Mundial de la Salud (OMS) [que se incumplen sistemáticamente], por lo que se necesitarán más medidas para reducir la contaminación del aire”. Solo basta con ver el efecto que ha te-

nido el confinamiento para frenar la expansión del coronavirus para constatar que la ZBE se quedará muy corta. Entonces el tráfico llegó a reducirse un 80% o 90%, lo que contribuyó a reducir un 55% el NO₂ –un 43% si se aplica una corrección por el efecto de la meteorología– y un 39% las partículas –un 21% teniendo en cuenta el factor tiempo–, según se recoge en un informe de la ASPB. Se estima que el 60% del NO₂ y el 20% de las partículas proceden del tráfico.

Para el investigador del CSIC Xavier Querol se constata que “la ZBE es necesaria, pero no resolverá en absoluto el problema, y más en los primeros años”, por la moratoria de furgonetas y camiones o el fraude de los motores diésel, uno de los múltiples aspectos que pone en duda que todos los coches con etiqueta sean realmente los que menos contaminan. Además, Querol rebate las previsiones del Ayuntamiento y el AMB. “Han calculado que el 6% de los coches desaparecerán y es falso”, remarca, ya que precisa que una ZBE lo que hace es acelerar la renovación del parque automovilístico y no reducir el tráfico. Según sus cálculos, habría que eliminar el 30% de vehículos para una rebaja sustancial de la contaminación.

Maria Garcia, de la Plataforma per la Qualitat de l’Aire, recuerda que una encuesta europea indica que el 74% de los ciudadanos de Barcelona y Madrid no quieren volver a la elevada polución de antes de la crisis sanitaria. “Los responsables políticos tienen la obligación legal y tienen a la población sensibilizada. Donde están fallando es en las medidas”, defiende. Por su parte, Jordi Bigues, de la Federació d’Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB), dice que “el error del Ayuntamiento es que no deja claro el objetivo” de cumplir las recomendaciones de la OMS, y reclama “evitar que la transición ecológica la paguen los que menos tienen”.

¿La ZBE dará paso a un peaje urbano?

La alcaldesa de Barcelona y presidenta del Área Metropolitana, Ada Colau, ha admitido en alguna ocasión que estudian implantar un peaje urbano, pero solo en caso de que la Zona de Bajas Emisiones y otras medidas no sean suficientes, y nunca se ha llegado a concretar. Tanto el científico Xavier Querol como la activista Maria Garcia (Ecologistes en Acció) consideran que la ZBE es una pieza más de un puzzle que debe ser mucho más amplio para atajar la contaminación, y ambos están convencidos de que un peaje urbano sería más efectivo. Garcia precisa que podría ser de 10 euros al día, pero con exenciones para personas con movilidad reducida, coches con más de tres pasajeros y transportistas del pequeño comercio. Se trata de sacar vehículos de las calles y destinar su espacio al verde, el peatón, la bicicleta y el transporte público. “Tenemos mucho que hacer con solo sacar el vehículo”, insiste Garcia. En todo caso, la ZBE es la medida que ahora impulsan las Administraciones. Antes del verano, el vicepresidente metropolitano Antoni Poveda recordó que la ley de cambio climático obliga a crear zonas de bajas emisiones, y anunció que “en los próximos meses también se crearán otras en municipios metropolitanos”. Al cierre de esta edición y tras ser consultada el AMB por esta publicación, siguen sin trascender los detalles de esta medida.

las ventas por el suelo y mercados cerrados, encima muchos debemos cambiarnos el coche para entrar a Barcelona”, lamenta.

El presidente del Gremio del Motor, Jaume Roura, considera que la ZBE “debía aplazarse de momento *sine die*”, pero no hay marcha atrás, así que reclama que, como mínimo, “haya flexibilidad a la hora de sancionar”, especialmente ante quien necesita el coche para ir a trabajar. “La movilidad privada es primordial y necesaria en estos momentos”, asevera.

También hay quien piensa desobedecer pese a tener un vehículo afectado, como Mònica Xufré, cara visible de la Plataforma de Afectados Restricciones Circulatorias (Asocparc), la cual tiene unos 3.000 socios y unos 12.000 seguidores en Facebook. Asocparc trató de paralizar la ZBE en los juzgados solicitando medidas cautelares que fueron denegadas, lo que no le impedirá seguir con la demanda. “Yo continuaré circulando”, asegura Xufré, y expone su situación: “Soy autónoma, a mí la covid-19 me ha afectado de lleno, el invierno será muy duro y no puedo afrontar el pago de un vehículo nuevo”. Dice que apoya reducir el tráfico, pero critica que “no se ha hecho ninguna medida política a favor de los afectados”, y más ahora que hay gente que tiene miedo a ir en transporte público por el coronavirus.

Todo lo que hay que saber de la ZBE

✦ **Cuándo se aplica.** De lunes a viernes laborables de 7 a 20 horas.

✦ **Dónde.** En Barcelona –menos Zona Franca, Puerto y barrio de Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes– y los municipios de Sant Adrià de Besòs, L’Hospitalet de Llobregat y parte de Esplugues y Cornellà. Quedan fuera las Rondas y otras vías de acceso.

✦ **Afectados.** No pueden circular coches y motos sin etiqueta ambiental –no hay que llevarla, aunque es recomendable–: gasolina anteriores a la norma Euro 3 –matriculados antes de 2000–, diésel anteriores a la Euro 4 –de antes de 2005–06–

y motos anteriores a la Euro 2 –de antes de 2003–. Se pueden pedir autorizaciones puntuales.

✦ **Sanciones.** Las multas oscilan entre 100 y 500 euros, pero aumentan si hay reiteración. El control se hace con cámaras que leen las matrículas.

✦ **Excepciones.** Colectivos como el de personas con movilidad reducida, y hay una moratoria para furgonetas, camiones y buses sin etiqueta, y para quienes tienen ingresos muy bajos y necesitan el vehículo para trabajar.

✦ **Más información.** En la página web zbe.barcelona para dudas y autorizaciones.

Las claves sobre la fusión de CaixaBank y Bankia

La tercera y la cuarta entidad financiera de España se unirán para crear el mayor banco español. ¿Qué ocurrirá con la participación del Estado en Bankia? ¿Se recuperará el dinero? ¿Habrá despidos?

Jorge O. Maldonado
MADRID

El anuncio de la fusión de CaixaBank y Bankia ha sido recibida con satisfacción por el mundo del dinero. Tras conocerse los contactos para sacar adelante la operación, las acciones de Bankia, aún en manos del Estado, se dispararon el viernes un 32,88%, y las de CaixaBank, un 12,37%. Ambas entidades han confirmado que están en negociaciones para analizar la fusión bancaria, que será una de las mayores de los últimos años. La operación implica a dos de las cuatro principales entidades financieras de España, además de tener repercusiones en el fondo español de rescate (FROB), que mantiene aún el 61,8% de Bankia.

Los analistas destacan que con esta operación –que cuenta con el visto bueno del Gobierno– surgirá el mayor banco español, lo que propiciará “significativas sinergias” en un entorno complicado para el sector financiero por la incidencia de la pandemia del coronavirus. No expresan tanta confianza los sindicatos ni los consumidores. La Confederación Intersindical

de Crédito (CIC), sindicato de las antiguas cajas que llevó a los tribunales la salida a bolsa de Bankia, desconfía de la fusión y se pregunta qué pasará con buena parte de los empleados. Los secretarios generales de CCOO, Unai Sordo, y de UGT, Pepe Álvarez, han coincidido en solicitar “medidas no traumáticas” para las plantillas.

¿Por qué ahora?

La pandemia ha colocado mayor presión a los bancos, debido a las elevadas cantidades de dinero que están teniendo que aportar en provisiones para protegerse contra un previsible aumento de la morosidad. A ello hay que sumar el entorno de bajos tipos de interés. CaixaBank ha ganado 205 millones de euros en el primer semestre de este año, un 67% menos que un año antes, mientras que Bankia, 142 millones de euros, un 64,4% menos.

El mayor banco español

CaixaBank es el primer banco de Catalunya y el tercero de España, con unos activos de 445.572 millones de euros. Bankia, la cuarta entidad española, aporta unos 218.455 millones de euros en activos. Su fusión dará lugar al primer banco español con unos activos totales de 664.027 millones de euros, unas 6.600 sucursales –4.400 CaixaBank y más de 2.200 Bankia– y una plantilla conjunta superior a los 51.000 empleados –casi 35.600 CaixaBank y unos 16.000 Bankia–. La sede social de esta nueva entidad estará en Valencia, donde tanto CaixaBank como Bankia tienen ya la suya.

Participación del Estado

Aunque todavía se desconoce cómo se repartirá el accionariado, está claro que La Caixa será el primer accionista, y que el Estado será el segundo, pero perderá peso. De acuerdo con los planes sobre la mesa, el FROB bajará su representación del casi

Arriba, el consejero delegado de CaixaBank, Gonzalo Gortázar. Abajo, el presidente de Bankia, José Ignacio Goirigolzarri, en dos imágenes de archivo.

La fusión daría lugar al primer banco español, con unos activos totales de 664.027 millones

Los ciudadanos pagaron 24.000 millones para rescatar Bankia, y solo se han recuperado 3.000

62% actual en Bankia al 14% del nuevo banco. Para algunos grupos, como Anticapitalistas, supone una privatización encubierta y una concentración de capital que provocará despidos. El Gobierno siempre ha insistido en que una prioridad en relación con Bankia es proteger el interés general de los ciudadanos.

Dinero público en Bankia

Desde el Gobierno se insiste en que se buscará “la optimización de su capacidad de recuperación de ayudas” inyectadas en su día a Bankia, unos 24.000 millones de euros. La asociación de consumidores Facua, en cambio, subraya que ocho años después no se ha recuperado la inmensa mayoría de este importe y que la fusión supone “decir adiós” a una banca pública. Según el ministro de Consumo, Alberto Garzón, los ciudadanos solo han recuperado 3.000 mi-

llones. A su juicio, “ese dinero hay que recuperarlo, y la mejor manera es mantener la participación pública”.

Despidos y cierres de sucursales

Sindicatos y asociaciones de consumidores temen que tras la fusión se produzca una oleada de despidos. CaixaBank y Bankia no han dicho nada al respecto. La proximidad entre sucursales de ambas entidades, y el consiguiente solapamiento de puestos de trabajo, hace casi inevitable la reducción de la plantilla de la nueva entidad, ya sea a través de despidos o de bajas incentivadas. Más de 1.400 oficinas de Bankia y CaixaBank comparten código postal –el 23% de la red–. Los precedentes no invitan al optimismo. El proceso de fusiones bancarias que se desató en la crisis de 2008 dejó a 100.000 empleados de banca en la calle.

Limitación de la competencia

Hay una primera consecuencia de esta fusión: la limitación de la competencia y, por tanto, de la oferta. “La concentración bancaria acaba perjudicando a los consumidores por la pérdida de poder de negociación frente a este sector, y puede acabar traducándose en un aumento de las comisiones”, ha dicho el portavoz de Facua, Rubén Sánchez. La Asufin (Asociación de Usuarios Financieros) afirma que se generará una entidad “demasiado grande para caer” (*too big to fail*), lo que “siempre representa un riesgo para el consumidor”.

Noventa millones: un negocio como Dios manda

Hasta el 80% de las diócesis han llegado a tener ganancias mientras reciben fuertes inyecciones de dinero público que llevan a los laicistas a plantear si el modelo de financiación excede o no el compromiso del Estado para garantizar, hace ya más de 40 años, “su adecuado sostenimiento económico”

Eduardo Bayona
ZARAGOZA

Es adecuado sostenimiento subvencionar a la Iglesia con más recursos de los que necesita para funcionar?”, plantea Europa Laica en su análisis sobre la última *Memoria de Actividades de la Iglesia*, referente al ejercicio de 2018, que ha publicado la Conferencia Episcopal española.

La pregunta, que también se han hecho instituciones como el Tribunal de Cuentas, cobra mayor relevancia a la vista de los datos de las últimas tres memorias (2016, 2017 y 2018), las únicas en las que el epis-

copado desglosa las cuentas consolidadas de las 70 diócesis españolas, que arrojan unas ganancias netas de 55,7 millones de euros en esos tres ejercicios a los que hay que añadir otros 39 de la gestión de la asignación tributaria por el episcopado: suman 94,7, a más de 31 por ejercicio.

Según indican esos documentos, las diócesis españolas tuvieron en esos años unos ingresos de entre 924 y 974 millones de euros y unos gastos de 908 a 954, lo que les proporcionó unas ganancias netas de entre 16 y 20,3. Algo menos de la cuarta parte de esos fondos (24%) procedía de la asignación tributaria del Estado, la parte que los contribuyentes le destinan poniendo la X en la casilla confesional del IRPF, mientras que algo más de un tercio (36%) les llega vía donativos y el resto (40%) de su actividad comercial, económica y financiera.

Las principales partidas de gastos son las de personal, con 348 millones el último año entre religiosos y seglares, y la conservación de edificios y funcionamiento, con 271,7, a cierta distancia de las actividades

pastorales (220,7) y de una abultada partida (88,9) de “extraordinarios”.

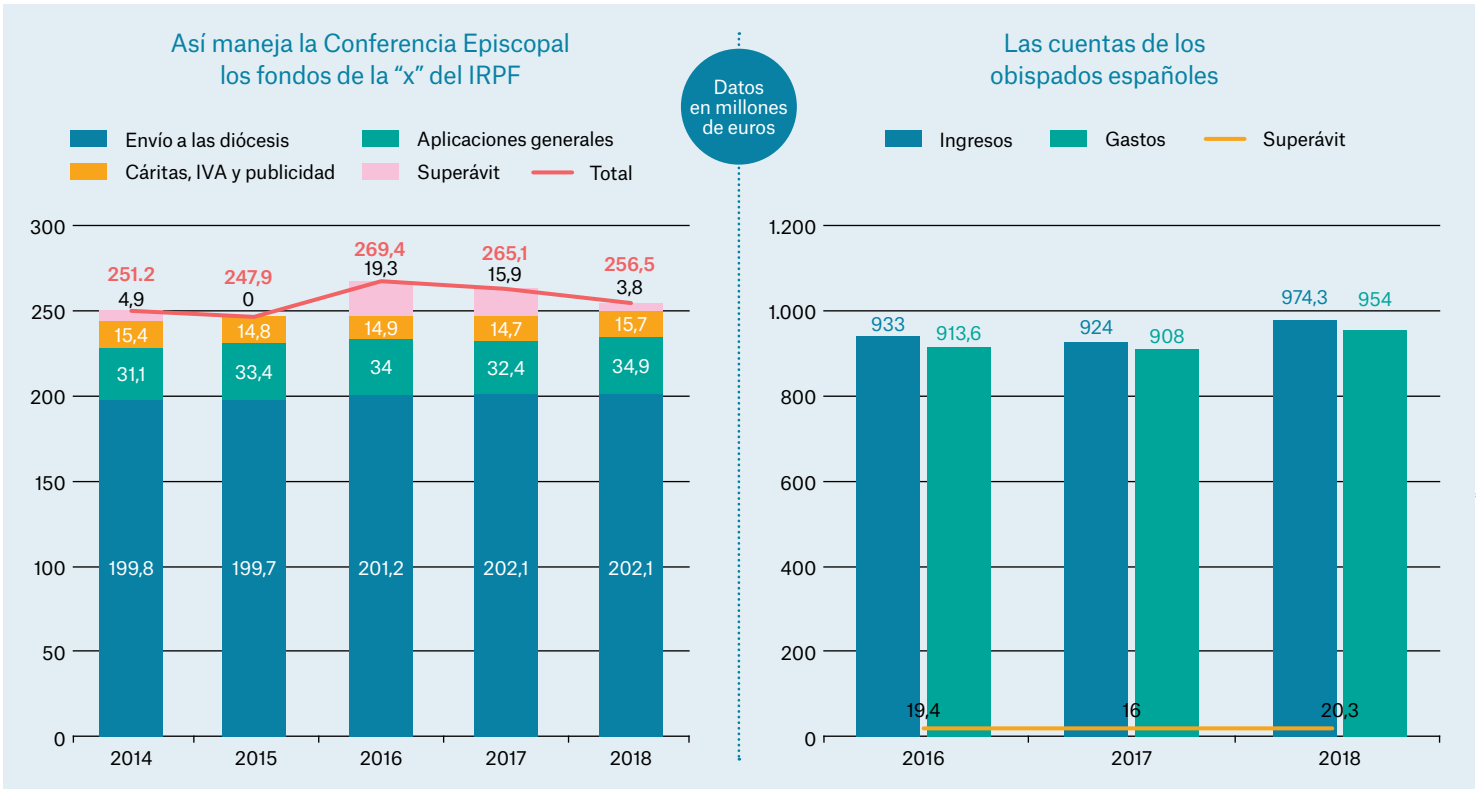
El 80% de las diócesis tuvo superávit en 2017 y el 60% en 2018, indican las memorias, unos resultados para los que resulta fundamental la notable inyección de fondos públicos que reciben cada año procedentes del IRPF: 1.004,8 de los 1.290 millones recibidos por la Conferencia Episcopal entre 2014 y 2018, según sus propias memorias, fueron canalizados hacia los obispos.

Un superávit de 39 millones

El superávit en la gestión de los fondos públicos por el episcopado, para cuya generación llega a destinar más de cuatro millones anuales en publicidad, alcanza los 39 millones en esos tres últimos años. Eso, al mismo tiempo, ha permitido a la Conferencia inyectar 23,7 millones de euros –nueve en 2016, once en 2017 y 3,7 en 2018– en la deficitaria cadena de televisión Trece TV, una cifra que supera con creces los 18,7 (6,24 anuales) que destina a Cáritas, cuyas principales fuentes de financiación son los donativos y las subvenciones estatales y autonómicas. El episcopado destina el sobrante de ese superávit, un total de 15,2 millones de euros, a un fondo de reserva, mientras el remanente del conjunto de las diócesis se dedica “a reducción de endeudamiento generado en años anteriores”. “¿Cómo es posible que a los obispos les haya sobrado [...] mientras que por todos lados exprime las arcas públicas en actitud lastimera?”, señala el informe de Europa Laica, que plantea si “la existencia de superávits sobrepasa el compromiso adquirido” por el Estado con la Iglesia católica en el mal llamado concordato de 1979, ya que este consistía en “procurar el adecuado sostenimiento económico” de la misma.

Las diócesis españolas tuvieron unas ganancias netas de entre 16 y 20,3 millones anuales

La Conferencia ha inyectado en tres años 23,7 millones de euros a Trece TV y 18,7 a Cáritas

Un vacío legal

“La existencia de superávit podría plantear una posible divergencia entre el compromiso del Estado y las necesidades efectivas” de esa confesión, añade, “lo que significa que podría estar superando las necesidades de financiación”. Tampoco el Tribunal de Cuentas, que ha fiscalizado los ejercicios de 2016 y 2017, tiene respuestas para esa duda, que procede de un vacío legal. Su informe concluye, por una parte, que “no ha sido objeto de acuerdo entre el Estado y la Iglesia, o de regulación, el tratamiento de eventuales desajustes –superávits o déficits– entre el importe de la asignación tributaria y las necesidades de financiación” de esta. Y, por otro lado, añade que la “inconcreción” que supone la ausencia de cualquier acuerdo o norma “que establezca las necesidades de la Iglesia a cuyo adecuado sostenimiento colabora el Estado” impide “determinar con precisión la existencia de insuficiencias o excesos de financiación”.

**Nova generació,
nous reptes,
noves actituds**

#bgeneration

Estudia a Blanquerna

- Psicologia
- Logopèdia
- Doble grau en Psicologia i Logopèdia
- Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
- Gestió Esportiva
- Educació Infantil
- Educació Primària

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport
C. Císter, 34. 08022 Barcelona | 93 253 30 06
sioefpcee@blanquerna.edu

- Digital Media (Comunicació Digital)
- Global Communication Management
- International Relations
- Comunicació Audiovisual
- Periodisme i Comunicació Corporativa
- Publicitat, Relacions Públiques i Màrqueting
- Doble titulació en Periodisme i Comunicació Corporativa i en Relacions Internacionals

Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals
C. Valldonzella, 12. 08001 Barcelona | 93 253 31 08
infofcri@blanquerna.edu

- Infermeria
- Fisioteràpia
- Nutrició Humana i Dietètica
- Farmàcia

Facultat de Ciències de la Salut
C. Padilla, 326. 08025 Barcelona | 93 253 30 69
infosalut@blanquerna.url.edu

 Blanquerna

UNIVERSITAT RAMON LLULL

Negar la pandemia

La expansión de los ‘covididiotas’

Àngel Ferrero

Las teorías de la conspiración ganan terreno a medida que las múltiples crisis hacen mella en la credibilidad de las instituciones entre la población. Los expertos piden no subestimar su influencia

No llevamos ni un cuarto pero vivimos en un ambiente de *fin de siècle*. A la acumulación de amenazas políticas, económicas y ecológicas ha venido a sumarse la pandemia de covid-19. “La negación es una manera que tiene la gente de defenderse contra la ansiedad”, explicaba a mediados de agosto a la CNN el psicólogo Mark Whitmore, de la Universidad de Kent. “Cuando se encuentran en períodos en los que hay mucha ansiedad y esta se percibe como amenaza, estas personas desarrollan estrategias para protegerse a sí mismas, a su sentido de la seguridad”, continuaba, “y una es simplemente negar que la fuente de esa amenaza existe”. El negacionismo de la pandemia –basado no en una sino en varias teorías de la conspiración, a cada cual más estrafalaria– se ha extendido por todo Occidente: desde EE. UU. a España pasando por Alemania, donde algunos medios han acuñado el término *covididiotas* para referirse a sus seguidores.

Estas teorías de la conspiración sostienen que el SARS-CoV-2 es un arma biológica del ejército chino, que se propaga por las redes 5G, que se trata de un maléfico plan de control de la población mundial o,

directamente, que ni siquiera existe y en realidad estamos inmersos en un programa de manipulación social a escala planetaria. La OMS incluso ha declarado la existencia de una “infodemia” y la Unesco ha puesto en marcha #ThinkBeforeSharing [Piensa antes de compartir], una campaña para frenar su difusión en redes sociales. Su directora general, Audrey Aouzaly, destacó cómo esta desinformación puede suponer un riesgo para la salud pública, pero también para la estabilidad social, al “reforzar estereotipos” de determinadas comunidades.

Este fenómeno, por otra parte tan propio de nuestra época, sería ya de por sí alarmante si no hubiese convergido con grupos de la extrema derecha en las multitudinarias manifestaciones convocadas estas últimas semanas. En un artículo de opinión para el británico *The Guardian*, Stephen Buranyi llamaba a no subestimarlos, ya que los manifestantes “representan la abstención continuada de grandes segmentos del público de lo que podría calificarse de nuestra realidad compartida, o esfera pública, y sugieren que la reciente tendencia de posiciones marginales y conspirativas a germinar rápidamente e irrumpir en la política no terminará pronto”.

Buranyi advierte de que estas teorías suelen tener un componente antiautoritario

El americanista Michael Butter las considera como una suerte de reemplazo de la religión

Conviene no llevarse a engaño y creer que la izquierda está libre de este mal

CÓMO ARGUMENTAR CON UN CONSPIRANOICO

Entrevistado por ZDF, el segundo canal de la televisión pública alemana, Michael Butter, que es autor del libro *Nichts ist, wie es scheint: Über Verschwörungstheorien* [Nada es lo que parece: sobre las teorías de la conspiración] (Suhrkamp, 2018), aconsejaba, con el fin de combatir la propagación de las teorías de la conspiración, no perder la paciencia, argumentar basándose en hechos demostrables y que las instituciones públicas promuevan una pedagogía crítica de los medios de comunicación.

En efecto, “las teorías de la conspiración tienen en general un componente antiautoritario”. Para el manifestante a pie de calle, escribía Buranyi, “este discurso antipúblico procede de un sentimiento de enajenación de las instituciones tradicionales”, ya que “en los últimos años la creciente desigualdad y las crisis han sacudido el sistema”, mientras que “para quienes están en el poder, como Trump, el pensamiento conspirativo les permite ofuscar, desplazar la culpa y sembrar el desorden, y continuar erosionando la autoridad de las instituciones encargadas de limitarlos”.

Una “utopía negra”

En esta misma línea, en un largo análisis para el digital alemán *Telepolis*, el documentalista Rüdiger Suchsland hablaba de la teoría de la conspiración como una suerte de “utopía negra” que “colma la esperanza de un orden fundamental en el mundo, el anticaos”. El americanista Michael Butter, profesor de la Universidad de Tübingen e investigador de las teorías de la conspiración, considera a éstas como una suerte de reemplazo de la religión: proporcionan una meta más elevada y la sensación de pertenecer a un grupo espe-

cial y en posesión de la verdad. De acuerdo con este especialista, las teorías de la conspiración se caracterizan por una narrativa simplista que no deja espacio a la casualidad, de “buenos contra malos”, en la que estos últimos son una élite que maneja los hilos entre bastidores –los judíos, los masones, la ONU, Bill Gates.

Llegados a este punto, conviene no llamarse a engaño y creer que la izquierda está libre de este mal, pues a la miseria teórica de aquel *marxismo* continental de posguerra y su propaganda contra “el capital”, “el poder” y “el sistema” le ha seguido, tras la caída del Muro de Berlín, una nueva izquierda con un discurso aún más pobre si cabe, y ya es decir. Nadie quiere poner el dedo en la llaga, y son unas cuantas, pero hace unos años, por ejemplo, varios partidos de izquierdas se disputaban el favor de Teresa Forcades, efímera celebridad por su discurso contra “las farmacéuticas” hoy caída en desgracia por su relación con el curandero Josep Pàmies, investigado por vender como remedio contra la covid-19 una solución de clorito de sodio en agua destilada, más conocida como MMS. En la hemeroteca hay varios testimonios fotográficos para quien quiera buscarlos.

L'empremta catalana de la repressió de Rodolfo Martín Villa

L'exministre de l'Interior i governador civil de Barcelona és una peça clau de la transició espanyola. Acusat de més de 13 delictes d'homicidi agreujats per crims de lesa humanitat, és el primer a declarar en la macrocausa de la querella argentina

Més enllà de les víctimes mortals, Martín Villa també estava al darrere de la repressió del moviment sindical de Barcelona.

Paula Ericsson
BARCELONA

Rodolfo Martín Villa (Lleó, 1934) va ser governador civil de Barcelona (1974), cap del Movimiento de la provincia (1974), ministre de Relacions Sindicals (1975), ministre de Governació (1976), ministre de l'Interior (1976-79) i responsable màxim de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat durant la transició. Ha estat un dels centenars de polítics que se'n van anar a dormir feixistes, es van llevar demòcrates i han viscut amb impunitat. Ara aquesta pau es pot veure interrompuda: la jutgessa argentina María Servini l'investiga per 13 delictes d'homicidi agreujats en un context de crims de lesa humanitat.

Una esperança amarga

L'exministre va declarar el 4 de setembre dins de la instrucció de la causa 4591/2010 contra els crims del franquisme i la transició, més coneguda com a *Querella argentina*. La seva és la primera declaració des de l'inici de la querella. "Rodolfo Martín Villa era ministre de l'Interior i responsable del que passava als carrers i places de l'Estat espanyol. No eren fets aïllats: eren crims d'Estat", denuncien des de la Xarxa Catalana i Balear de Suport a les Víctimes del Franquisme i la Transició, una de les associacions impulsores de la macroquerella.

La declaració a Martín Villa és una petita esclatxa per als querellants i familiars

Concentració a Barcelona en contra de Martín Villa el dia de la seva declaració.

de persones com Gustau Muñoz i Juan Gabriel Rodríguez Knafo, víctimes mortals de la persecució policial a Catalunya durant el seu mandat. Per Marc Muñoz, un possible judici a Martín Villa "suposa l'esperança per a moltes famílies", i en el cas del seu germà espera que els autors del crim també siguin processats. L'11 de setembre del 1978 va morir Gustau Muñoz, un noi de 16 anys militant del Partit Comunista d'Espanya Internacional (PCE (i)) assassinat d'un tret per l'esquena per un policia nacional que mai va ser condemnat. "Hi ha dos policies que van declarar en diligències obertes després de la denúncia del meu pare, però els situen a la plaça Sant Miquel i en Gustau va caure al carrer Ferran, així que amb les seves declaracions es desmarcaven dels fets", denuncia Muñoz.

Imma, una de les germanes de Salvador Puig Antich, defineix com a "èxit relatiu" la declaració de l'exministre, ja que fa deu anys que es va encetar la querella. Recorda amb por quan el van nomenar governador civil a Barcelona, pocs mesos després de l'assassinat del seu germà. "Anava en contra

dels antifeixistes", rememora. L'advocada argentina de les víctimes del franquisme, Ana Messuti, es mostra prudent però un pèl esperançada. "Quant temps ha durat la impunitat? Vuitanta anys. No podem queixar-nos dels deu anys, i més quan es tracta de crims de lesa humanitat", apunta. Ara està en mans de la jutge seguir amb la investigació o sobreseure el cas, decisió que, segons l'advocada, trigarà a saber-se.

A banda de les morts a Catalunya, se l'investiga també per l'homicidi de dotze manifestants a mans de la Policia, la Guàrdia Civil o grups paramilitars vinculats amb les Forces i Cossos de Seguretat, entre ells el d'Arturo Ruiz, els cinc obrers que van morir en la massacre del 3 de març del 1976 a Vitòria o la mort d'un manifestant als Sanfermines del 1978.

Home clau d'Interior a la transició

El doctor en història David Ballester explica que l'exministre era "l'home clau d'Interior" durant la transició. "És un dels joves reformistes -dels blaus, per la camisa de la Falange- que van donar suport al projecte

XARXA CATALANA I BALEAR DE SUPORT A LA QUERRELLA ARGENTINA

de Suárez perquè van veure que tancar-se en banda era un suïcidi”, relata. “Van fer veure que les coses canviaven perquè en allò essencial no canviés res”, remarca.

Ara bé, el president de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme, Carles Vallejo, assenyala que l'exministre “no és una excepció”. Per Vallejo és vital destacar la importància dels entramats d'extrema dreta que hi havia tant a l'Estat Espanyol com a Itàlia als anys 70 i 80. En destaca el comissari Conesa, un personatge tèrbol i expert en infiltracions de la brigada politicosocial. “Sota el comandament de Conesa van perdurar figures com Martín Villa. Són els exponents més coneguts de totes les trames que volien evitar canvis polítics un cop acabada la Guerra Freda”, exposa.

Brutalitat policial

Tant com a governador civil de Barcelona com quan era ministre de l'Interior, “és un home dur”, assegura Ballester. “Durant la transició hi va haver 40 morts víctimes de la repressió policial en manifestacions. D'ells,

La manipulació en les paraules de Martín Villa

“És impossible que hi hagués un genocidi durant la transició”, va assegurar l'exministre durant la seva declaració. Davant d'aquesta afirmació, l'advocada Ana Messuti alerta que cal precisar. “Alguns qüestionen que fos un pla sistemàtic i generalitzat”, explica. La lletrada diu que no es tracta d'una planificació com la de l'Holocaust, però hi ha una sistematització en la repressió “que ningú pot negar”. “Mateix govern, mateixes raons i mateixes víctimes”, conclou. Per Mesutti, Martín Villa fa servir aquesta exageració per crear dubtes sobre la magnitud de les seves accions. L'exministre també ha assegurat que amb el seu mandat “no va quedar ni un pres polític a les presons espanyoles ni un espanyol exiliat al món”. “I els exiliats que encara són a França i a Mèxic?”, exclama Mesutti.

Ana Messuti: “Si era ministre de l'Interior, clarament tenia la funció de l'ordre públic”

David Ballester: “Hi va haver 40 morts per la repressió policial en manifestacions”

Carles Vallejo: “És un exponent de les trames per evitar canvis polítics acabada la Guerra Freda”

quatre a Catalunya, i una gran part amb Rodolfo Martín Villa de ministre”, detalla l'historiador. La repressió policial, apunta Vallejo, tenia a lloc a tot l'Estat, però al País Basc, a Barcelona i a les zones industrialitzades amb més moviment sindical és on n'hi va haver més. De fet, ell mateix també és un dels querellants per haver patit la repressió com a sindicalista clandestí de CCOO a la Seat. Ara bé, no ho fa per reparar les detencions, les tortures i l'empresonament, ja que això ho considera “irreparable”, sinó per ajudar a “jutjar un règim feixista”.

Impunitat de l'extrema dreta

Mentre que es torturaven i mataven sindicalistes i antifeixistes, l'extrema dreta va dur a terme 890 accions violentes durant la transició i va causar més de 50 víctimes, tal com recull Ballester al seu llibre *Vides truncades: Repressió, víctimes i impunitat a Catalunya*. I ho va fer amb impunitat. Segons dades proporcionades pel Ministeri de Governació, el 1976 no hi va haver gairebé detencions, mentre que el 1979 se'n van efectuar 299. Aquest canvi es deu a l'arribada d'Antonio Ibáñez Freire (1979-1980) i sobretot de Juan José Rosón (1980-1982) al ministeri de l'Interior, apunta Ballester. “A les seves memòries reconeix que la policia heretada del franquisme utilitzava ‘mitjans inacceptables’, però assegura que a la brigada politicosocial hi habitaven els millors professionals de la policia espanyola”, remarca.

Pel que fa a la seva relació amb Catalunya, Ballester explica que la versió oficial defensa que va intentar obrir-se a la societat civil catalana. “Tenia entrevistes amb l'oposició moderada, que era clandestina. Això sí, res de comunistes”, precisa. Ara bé, utilitzava l'argument de la lluita contra ETA per justificar l'abús de les armes de foc en les actuacions policials. Quan era governador civil a Barcelona van afusellar a Cerdanyola del Vallès el militant d'ETA

Jon Paredes Manot, més conegut com a Txiki. Només tenia 21 anys. “Va fer una llei de policia aprovada el desembre del 78, poc abans de la Constitució. Més enllà de canviar el color dels policies del gris al marró, no va ser una llei que democratitzés la policia”, detalla Ballester.

El símbol d'un règim

Rodolfo Martín Villa argumenta que les atrocitats que es van cometre quan ell estava al poder van ser per protegir la democràcia. Així mateix, en una entrevista a Catalunya Ràdio va assegurar que ell no tenia competències en l'ordre públic i que no se'l pot responsabilitzar dels crims comesos. “Si era ministre de l'Interior, clarament tenia la funció de l'ordre públic”, rebutja l'advocada Ana Messuti.

Dies abans del seu esperat interrogatori, Martín Villa va rebre cartes de suport de quatre expresidents espanyols –Felipe González, José María Aznar, José Luis Rodríguez Zapatero i Mariano Rajoy–, missives que l'exministre va enviar a la jutge Servini. “Estan defensant un mite, una idea edulcorada que la transició va ser una obra d'enginyeria dirigida per l'emèrit”, explica Ballester. A més, argumenta que va ser gràcies a les 877 manifestacions que hi va haver durant aquest període que es van aconseguir més canvis.

També li van escriure cartes diferents exsecretaris d'UGT i CCOO, però Ballester, Vallejo i Puig Antich consideren que són decisions personals i que no representen els sindicats. “Ara, si jo fos del PSOE, trencaria el carnet”, etziba Puig Antich. Per l'advocada, les missives parlen de l'aspecte polític i no del judicial. “Ningú nega que ajudés a construir la democràcia, però tampoc és cap meravella. També hi ha d'haver un Estat de dret. Pot ser una democràcia repressiva i violenta”, remarca.

Portes giratòries sense memòria

Martín Villa ha tingut 93 càrrecs corporatius en un total de 45 empreses, entre elles Endesa i la Sareb, tal com va recollir *Crític*. Actualment és vicepresident d'Initec, una filial de Técnicas Reunidas, a la qual va començar a estar vinculat a partir del 2010. També ha passat per Endesa, Caja Madrid o Prisa, entre altres. Mentre que aquesta relació amb les altes esferes empresarials es pot comprovar, durant la seva època de governador civil a Barcelona van desaparèixer els documents de la Falange de Barcelona, explica Vallejo. “Tots els arxius referents a la Falange o els arxius policials es van eliminar, no se sap com. Va ser una operació d'eliminació de memòria”, recrimina. Ara bé, la societat catalana sí que té memòria. El 31 de març del 2017, el ple de l'Ajuntament de Barcelona li va retirar la Medalla d'Or de la ciutat que se li havia atorgat el 1976. Només Cs i el PP no hi van votar a favor.

Cultura Agenda

Una actuació en una edició anterior del Mercat de Música Viva de Vic.

Vic, música viva i continguts online

Judith Vives

La 32a edició del Mercat de Música Viva de Vic, que tindrà lloc del 14 al 19 de setembre, s'ha hagut d'adaptar al context de la pandèmia i, per això, comptarà amb una programació mixta online i en directe. Els organitzadors del Mercat de Música Viva de Vic han treballat per adaptar-se a la situació sanitària i poder seguir promovent la contractació de música en directe i contribuir a la dinamització del sector musical.

Per al públic en general, el Mercat inclou una petita programació en directe en diversos espais de Vic, amb actuacions que compliran la normativa sanitària vigent. Entre els grups que es podran veure en viu hi ha el duo Ana Rossi & Marta Roma, la cantautora i flautista Yexza Lara, Ginestà, Pau Vallvé, Blaumut, Gemma Humet, Gerard Aledo, Massa, Le Nais i Riders of the Canyon, el crossover de Joana Serrat, Roger Usart, Marta Delmont i Matthew McDaid. Finalment, també hi haurà programació per a públic familiar amb les propostes d'El Pot Petit i Reggae per Xics.

Totes les activitats adreçades als professionals es faran a través d'internet amb continguts que potenciaran la visualització de nous projectes i el contacte entre venedors i compradors. Aquestes accions inclouran *pitchings*, *webinars* i concerts. Els concerts seran gravats en alta qualitat en exclusiva pel mateix festival i es podran veure a la web i al canal de Youtube del

Mercat de forma gratuïta. Per als grups participants, aquests vídeos serviran també de material del qual podran disposar posteriorment per a la seva promoció.

Entre aquests concerts enregistrats hi haurà música procedent de diferents parts de la Península. Destaquen els noms de Laura LaMontagne i SonDaRúa, electrònica i hip-hop respectivament procedent de Galícia; els mallorquins Júlia Colom & Toni Vaquer, que porten música tradicional fusionada amb jazz; i els andalusos Califato 3/4 i RomeroMartín. També s'incorpora a la programació online Tardor, un dels referents del pop al País Valencià, així com el projecte festiu de La Fúmiga.

Dins de la programació també hi haurà música procedent d'Extremadura, de la mà de Javato y los Disfrutones, mentre que el grup Dos Pois portarà el seu so des de Portugal. Alba Careta Group i Queralt Lahoz, Bemba Saoco, Carles Cases, Lúdia Pujol, The Tyets, Pony Pisador, Las Migas, Meritxell Neddermann, Mi Capitán i Renaldo & Clara formen part d'un programa que inclou fins a 40 estrenes.

En els *pitchings*, les empreses del sector podran exposar, a través d'un vídeo, les seves propostes i les novetats dels seus catàlegs. Els *webinars* combinaran sessions de gran format amb continguts d'interès general i altres de més segmentats.

DATA Del 14 al 19 de setembre
LLOC Diversos espais de Vic i online
PREU Gratuït

La Beckett torna amb 'Todas las flores', de The Mamzelles

La Sala Beckett de Barcelona arrenca la temporada 2020-2021 amb diversos espectacles que no es van poder dur a terme entre els mesos de març i juliol per culpa de la pandèmia, i amb els quals s'ha mantingut el compromís de programació tot i les circumstàncies actuals. És el cas de la primera proposta que es podrà veure a la sala del Poblenou a partir del 10 de setembre, *Todas las flores*.

Aquesta peça, que es defineix com un *thriller* feminista, s'havia d'estrenar el mes de maig passat com a resultat de la residència de la companyia The Mamzelles. La seva autora és Bàrbara Mestanza, membre d'aquesta companyia, que signa el

text conjuntament amb Laia Alberch, Judit Colomer i Carla Tovies. En paraules de Mestanza, "*Todas las flores* es mou entre el mite grec i la ciència-ficció, i travessa els grans dilemes de sempre –el sentit de la vida, el significat de la mort, el buit de l'existència, etc.– des de punts de vista que, potser, sempre han estat invisibilitzats". L'obra compta amb sis protagonistes a través de les quals s'exploren temes com el colonialisme de cossos i territoris. L'estrena oficial de l'obra es farà el 15 de setembre.

DATA Fins al 4 d'octubre
LLOC Sala Beckett (Barcelona)
PREU A partir de 10 €

Una imatge promocional de 'Todas las flores', de Bàrbara Mestanza.

El 080 Barcelona Fashion, en línia

El 080 Barcelona Fashion, ajornat per la pandèmia, tindrà lloc entre els dies 14 i 17 de setembre. La passarel·la, que es retransmetrà online, aprofitarà aquest format digital per projectar la moda a tots els públics i obrir la cita a noves audiències a escala internacional. S'hi podran veure 21 propostes de dissenyadors com Custo, Sita Murt o Guillem Rodríguez.

DATA Del 14 al 17 de setembre
LLOC Barcelona (online)
PREU Gratuït

Abelles i mel al nou Documental del Mes

El cicle El Documental del Mes repren les projeccions amb *Honeyland*, un film macedoni sobre l'última dona recol·lectora d'abelles a Europa, Hatitze, que cria colònies d'abelles amb mètodes i rituals secrets. El documental mostra també el fràgil equilibri de la naturalesa i la biodiversitat a través d'un microcosmos molt particular.

DATA Tot el mes de setembre
LLOC Diversos municipis catalans
PREU En funció de la sala

La pandèmia, a debat al VilaPensa

Vilafranca del Penedès acull, entre el 14 i el 20 de setembre, el festival VilaPensa, una cita dedicada a la divulgació del pensament, la cultura, les ciències i l'humanisme. Ajornat el mes d'abril passat pel coronavirus, el festival se celebrarà aquest cop en un format diferent i amb una versió reduïda, amb només 11 actes, en els quals es debatrà sobre els efectes de la pandèmia, entre altres qüestions filosòfiques i culturals. Els actes principals es podran seguir en *streaming*.

DATA Del 14 al 20 de setembre
LLOC Diversos indrets de Vilafranca
PREU Gratuït amb reserva prèvia

Una aposta pels músics emergents

El Festival Talent presenta, fins al 23 de setembre, propostes heterogènies i originals dels nous talents sorgits de les aules del Taller de Músics. El festival, que enguany arriba a la vuitena edició, vol donar impuls a les noves generacions de músics del jazz, el flamenc i les músiques populars modernes. En aquesta edició es faran concerts al barri de Sant Andreu, a Barcelona, i també als municipis de Sant Sadurní d'Anoia, Arenys de Mar, Terrassa i Manresa.

DATA Fins al 23 de setembre
LLOC Diversos municipis catalans
PREU Gratuït amb reserva prèvia

Música, 'performance' i videoart al Festival Mixtur

La 9a edició del Festival Mixtur, dedicat a la nova creació sonora, se celebra del 10 al 20 de setembre a Barcelona. Inicialment previst per al mes d'abril, es va haver de posposar per la pandèmia. Els seus organitzadors han pogut mantenir una part de les activitats, que tindran lloc entre els dies 10 i 13 a la fàbrica de creació Fabra i Coats. El Mixtur combina la música amb disciplines com la videocreació, les instal·lacions sonores o la *performance*. Entre d'altres, està prevista l'actuació de

Sigma Project, del duo Lallement & Marques o Brouwer Trio i de la compositora Inés Badalo. També es podran veure obres del repertori contemporani de Helmut Lachenmann o Benet Casablancas, així com la *performance* de Laura Llanelli, el videoart de Colectivo Ergo Sound o les instal·lacions sonores d'Agustí Charles.

DATA Del 10 al 20 de setembre
LLOC Diversos espais de Barcelona
PREU En funció de l'espectacle

La mostra de cine gai i lesbià Fire se celebra online a Filmin

La Mostra Internacional de Cinema Gai i Lesbià de Barcelona se celebra aquest any en format online, a través de la plataforma Filmin. En aquesta edició s'han creat dues noves seccions retrospectives, i també es farà un homenatge al director i guionista argentí Marco Berger (*Ausente*). De la programació del Fire, destaquen títols com *C'est ça l'amour*, *Lingua Franca*, *Viento seco* o *Mario*.

DATA Del 10 al 20 de setembre
LLOC Filmin (online)
PREU 25 € (abonament)

Una escena de 'Mario'.

L'edició més local del Circ Picat

El municipi d'Alpicat, al Segrià, acull la setena edició de Circ Picat, el Festival de Circ i Arts en Viu. Nascut l'any 2014, s'ha adaptat enguany a la situació sanitària i se celebrarà en tres espais diferents ubicats a les pistes cobertes del Parc del Graó i comptant només amb companyies catalanes. L'objectiu dels organitzadors és oferir una mostra de proximitat, i per això hi participaran 13 companyies de primer nivell, com ara Penelope&Aquiles, Sound de Secà, El Que Ma Queda De Teatre, Marcel Gros o Circ Vermut. Els espectacles tindran lloc cada dia a les 12 i entre les 19.30 i les 23.30 hores.

Entre les novetats d'aquesta edició destaca el seu caràcter solidari, ja que els diners recaptats amb les entrades es destinaran al Banc dels Aliments de Lleida. Tot i que aquesta serà una edició més reduïda del festival, enguany durarà un dia més, des del dijous 10 fins al diumenge 13, per poder espaiar la programació i garantir les mesures de seguretat contra el coronavirus. En total es faran 13 espectacles.

Fa pocs dies, Alpicat va celebrar la seva festa major amb l'aplicació de manera efectiva de les mesures higièniques de segure-

El cartell del Circ Picat d'aquest any.

tat i bons resultats en els protocols. Això ha animat l'Ajuntament a tirar endavant aquesta edició del Circ Picat. A més d'aprofitar el pont de la Diada, el festival també coincidirà amb la Festa de la Catxipanda, de manera que la cita subratllarà el seu caràcter més local en una edició atípica.

DATA Del 10 al 13 de setembre
LLOC Parc del Graó (Alpicat)
PREU 2 € (espectacle)

ART I GAVARRES

'LAND ART' A LES GAVARRES

El festival Art & Gavarres ofereix, fins a finals d'any, una original proposta que relaciona art i natura per donar a conèixer aquest espai natural protegit i revalorar-lo. Durant una setmana, els artistes que hi participen creen obres efímeres amb materials naturals, que es poden gaudir tot endinsant-se a les

Gavarres. En aquesta edició es poden veure 16 creacions artístiques realitzades per 23 artistes, com ara Albert Gusi, Cultural Rizoma, Eduard Baulida o Lucía Loren. Les obres s'ubiquen a Girona, Celrà, la Bisbal d'Empordà, Cruïlles o Mont-ras, entre altres espais, i es podran veure fins al 31 de desembre.

Esports **Nova temporada**

El repte de l'esport de conviure amb la pandèmia

La intenció és no reviure l'aturada de la primavera, i per aconseguir-ho s'estan posant en marxa un seguit de protocols que permetin portar a terme les competicions minimitzant els riscos de contagi

Roger Castillo
BARCELONA

Fa sis mesos la covid-19 va començar a fer estralls en el món de l'esport, que va entendre de forma accelerada que les normes i el terreny de joc havien canviat de cop i volta. L'afectació del virus era tan rellevant que totes les competicions es van aturar. Algunes es van cancel·lar i altres ajornar, però la veritat és que, més enllà del retorn de l'esport professional a finals de la primavera, bona part dels esportistes han hagut d'esperar fins a finals d'estiu per reprendre el ritme competitiu i molts altres preveuen fer-ho en les setmanes vinents.

Mentre l'atenció mediàtica es fixava en el degoteig de proves cancel·lades, les entitats esportives del país treballaven per encaixar la nova realitat i garantir el retorn de les competicions esportives com més aviat millor. La Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física va anar canalitzant les recomanacions del Departament de Salut, i les entitats esportives van anar preparant protocols propis per minimitzar els riscos de contagi de la covid-19. L'objectiu comú és evident: que no es repeteixi la situació de la primavera i que ningú es quedi enrere en la pràctica esportiva.

L'handbol, amb la Supercopa de Catalunya viscuda a finals d'agost en un pavelló mig buit de Sant Joan Despí; l'hoquei sobre patins, amb la Lliga catalana decidida a principis de setembre a Vic en una final disputada sense públic; o el ciclisme, amb campionats de Catalunya de bicictrial, ciclisme en carretera o BTT, ja han posat a prova els nous protocols. Marta Vilajosana, directora tècnica de la Federació Catalana de Ciclisme, explica com ha canviat l'escenari de les competicions: "Abans anaves a una cursa ciclista i tot estava junt: la carpa dels àrbitres al costat de l'entrada del bar, amb pares, públic i corredors barrejats pel voltant. Tot això ho hem hagut de separar per zones. A la carpa dels àrbitres, per exemple, els corredors ara hi han d'accedir sense acompanyants i d'un en un, mantenint la distància. Abans d'entrar-hi han de passar un control de temperatura".

La reducció del nombre de participants, la limitació de la presència i proximitat del públic o l'ús de mascaretes obligatori fins just trenta segons abans d'iniciar una cursa són algunes de les mesures concretes que formen part del seu protocol.

Un dels principals problemes actuals és la reticència dels clubs a organitzar proves davant la impossibilitat de complir tots els requisits des del voluntarisme. Malgrat que les federacions i altres entitats esportives acostumen a oferir tot el seu suport tècnic i logístic, entitats petites que s'havien compromès a programar competicions es fan enrere davant la por de no poder garantir la plena seguretat als esportistes. Aquest va ser un dels motius que va portar la Federació Catalana a celebrar el Campionat de Catalunya de Contrarellotge al Circuit de Barcelona-Catalunya el 30 d'agost passat. Una decisió insòlita, però que reforçava el control i garantia l'opció de complir el nou protocol al 100%.

Una altra mesura important és el registre d'accés amb fulls d'autoresponsabilitat per accedir a les instal·lacions. Aquest me-

Kaba Gassama, capitana del KH-7 BM Granollers, a punt de recollir el trofeu com a campiones de la Supercopa de Catalunya d'Handbol.

canisme va ser utilitzat, per exemple, a la Supercopa d'handbol. Tots els assistents al pavelló –d'esportistes a tècnics de televisió– van haver de firmar un document on asseguraven no presentar simptomatologies associades a la covid-19 ni haver estat en contacte estret amb cap persona que hagués donat positiu en els catorze dies previs a la competició.

La incertesa continua viva

Altres federacions són partidàries d'endarrerir l'inici de la temporada davant la incertesa actual, però mantenir vius els entrenaments dels equips per no aturar l'esport. És el cas del rugbi català, un esport d'equip i de contacte que, malgrat disposar també d'un protocol propi, ha posat sobre la taula dels clubs un endarreriment de la competició i un format de lligues més curtes per a una temporada 2020-2021 que preveu difícil. De moment, les dates més optimistes se situen en l'inici de la competició el primer cap de setmana de desembre, i la segona opció passa per endarrerir-ho tot fins al mes de febrer.

Sense saber del cert si algunes mesures han arribat per quedar-se, la veritat és que els mesos vinents les competicions esportives que tirin endavant hauran de fer un so-

Molts esportistes han hagut d'esperar a finals d'estiu per reprendre el ritme competitiu

Entitats petites que volien fer competicions es fan enrere en no poder garantir la seguretat

Algunes federacions són partidàries d'endarrerir la temporada però seguir amb els entrenaments

breesforç per existir. Ho resumeix Vilajosana: "El futur va per aquí: espero que podrem fer competicions, però presentant PCR, protocols aprovats, mesures perquè no hi hagi risc de contagi i afavorint que els esportistes se sentin segurs. Ens hem d'adaptar a l'existència del coronavirus per no aturar l'esport".

Passatemps

MOTS ENCREUATS

121110987654321

87654321

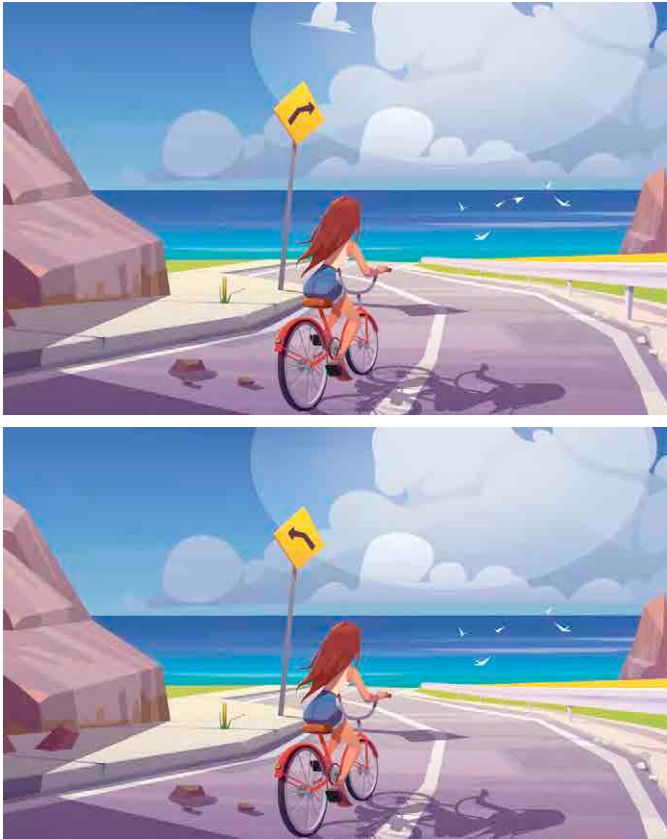
Horizontals

1. Alumne d'una acadèmia militar. Munió de pedres, pedregam. 2. Nom aplicat a diverses espècies de nimfeàcies. Edifici per posar-hi les pastures. 3. Reunit amb altres formant un total. Personatge de *Joc de Trons*. 4. Relatiu o pertanyent a la pàtria. Monestir regit per un abat o una abadessa. 5. Arrodonida. 6. Pronom reflexiu. Nata, especialment la preparada amb sucre. 7. Home que té ànsia. Títol propi dels sobirans de Pèrsia. Crit de dolor, gemec. 8. Dit del cavall o de l'egua de pelatge barrejat de blanc, gris i bai. Disacàrid de la glucosa i la fructosa, conegut també com a sucre de canya.

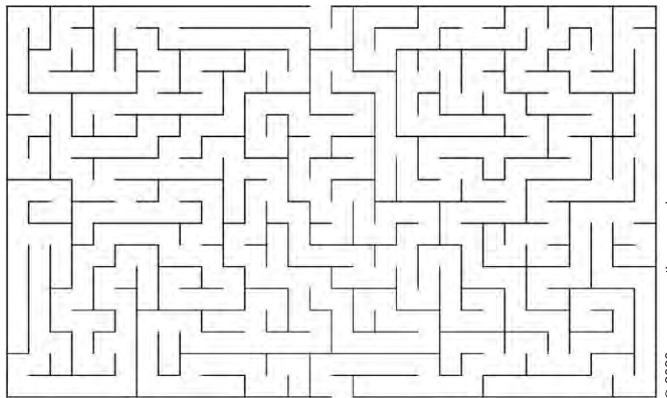
Verticals

1. Mesurar a pams. 2. Proveir d'anes o nanses un cistell. No vestit. 3. Qualitat de destre. 4. Emissió involuntària d'orina, generalment nocturna. 5. Inflat, que s'eixampla a mitja llargària o alçària. Pot ser formiguer. 6. Quarta nota de l'escala musical. Ossa. 7. Sabana pròpia de Sri Lanka, pobra en arbres i rica en gramínies. 8. Sufix que significa "professional de". Vareta de fusta que serveix per escatar els racons i llocs poc accessibles d'escultures o motllures. 9. Emetre els cossos raigs lluminosos o altres radiacions ondulatòries o corpusculars. 10. Planta de l'ordre de les readals. 11. En una melodia, elevació i temps feble que forma unitat amb la tesi o descens i temps fort. Fatigat, cansat. 12. Planta herbàcia perenne de la família de les enoteràcies.

LES 7 DIFERÈNCIES

EL LABERINT

SUDOKU

			9		6	3		
	6		4		1	7	5	
	8			2		6	1	
	4		3	5			7	
		2				4	9	
3				4	2	5	6	
8		4	2		5		3	
5			6					7
	9				7	1		5

Fàcil

								3
				9			2	
			7		1		4	
5		7					6	2
		2	4	5				7
	9	3		2		1		
					4	3	1	5
		1		8				
					9	8		

Difícil

SOLUCIONS

235169874

2	3	5	1	6	9	8	7	4
7	4	1	3	8	5	2	3	1
9	6	8	2	7	4	3	1	5
4	9	3	6	2	7	1	5	8
6	1	2	4	5	8	9	3	7
5	8	7	9	1	3	4	6	2
8	2	6	7	3	1	5	4	9
3	5	4	8	9	6	7	2	1
1	7	9	5	4	2	6	8	3

Difícil

296837145

2	9	6	8	3	7	1	4	5
5	3	1	6	9	4	8	2	7
8	7	4	2	1	5	9	3	6
3	1	9	7	4	2	5	6	8
7	5	2	1	6	8	4	9	3
6	4	8	3	5	9	2	7	1
4	8	7	5	2	3	6	1	9
9	6	3	4	8	1	7	5	2
1	2	5	9	7	6	3	8	4

Fàcil

MOTS ENCREUATS
Horitzontals: 1. Cadet. Pedram. 2. Nenúfar. Era. 3. Assumat. Rast. 4. Patri. Abadía. 5. Arredonida. J. 6. M. Es. Natilla. 7. Anísio. Xa. Ai. 8. Rua. Sacarosa. Verticals: 1. C. Apamar. 2. Ansar. Nu. 3. Destresa. 4. Enuresi. 5. Tümid. 6. Fa. Onsa. 7. Patana. C. 8. Er. Bitxa. 9. D. Radlar. 10. Readal. O. 11. Arsi. Las. 12. Matajaia.

Jaume Grau

“Conocer el territorio es amarlo, y amarlo significa defenderlo”

Con más de 20 años como activista de Ecologistes en Acció, es portavoz de diversas plataformas en defensa de los espacios naturales del Baix Llobregat

Joana Costa

¿Qué es el activismo social? Es un deber ético y moral. Conocer el territorio significa amarlo, y amarlo significa defenderlo. Es un bien escaso y finito. Degradarlo es perjudicar nuestra salud y la del planeta.

¿Por qué ve necesario ese activismo? Porque los gobiernos no lo están haciendo.

¿Cuál es la máxima de Defensem el Castell? Que el castillo de Castelldefels es un lugar emblemático. Y surgió un plan urbanístico que quería edificar cuatro bloques en un entorno privilegiado para beneficiar a un constructor privado.

¿Especulación inmobiliaria? Es un tema preocupante. Los fondos de inversión, los bancos y las empresas que tienen capital para invertir saben que es un valor seguro porque siempre habrá más demanda.

¿Cree que es un problema destacado? La especulación inmobiliaria es uno de los principales problemas ambientales que afrontamos en el área metropolitana, la octava área más densa de Europa.

¿A qué lo atribuye? Al fracaso rotundo del gobierno y los poderes públicos, que no han sabido encontrar las herramientas legales de control del mercado.

¿Hay especulación en el Pla de Ponent? Es el plan urbanístico más grande, impactante y terrible de Catalunya porque son prácticamente 5.000 pisos previstos en el último conector ecológico entre el Garraf y el Delta, de un impacto brutal y con 200 hectáreas.

¿Qué sucede con L'Olla del Rei? Tenemos un problema endémico en el delta del Llo-

bregat, Castelldefels, Gavà, el Prat y Viladecans de contaminación de los arroyos.

¿Quién los contamina? En casos concretos se debe al mal funcionamiento de la red de alcantarillado y a que las estaciones de bombeo hacia la depuradora fallan continuamente. En otros casos se debe al mal diseño de la red. Un desastre absoluto.

¿Hay solución? Hemos hecho denuncias y estamos presionando mucho a la ACA y el AMB para que tomen medidas drásticas.

¿Qué papel juega la pandemia? Cada vez vemos a más colectivos y personas tomar conciencia de la importancia de conservar el entorno natural. Ven que conservar la naturaleza es bueno para la salud de las personas, y en estos momentos de pandemia entendemos que se ve degradada por un sistema y una economía que no tiene en cuenta la integridad de las especies, los territorios y los espacios naturales.

ECOACTIVISMO

Jaume Grau (44) es biólogo y máster en Ecología Política. Vive en Gavà y regenta una tienda de alimentación ecológica y herboristería, además de desarrollar la fitoterapia, convencido del uso de productos de origen vegetal para la prevención, curación y alivio de síntomas y enfermedades. Con más de 20 años como voluntario y activista de Ecologistes en Acció, lucha por la conservación del medio natural, el cambio social y el respeto al medio ambiente desde plataformas como Defensem el Castell, Salvem l'Olla del Rei o el colectivo contra el Pla de Ponent.

Para quienes quieren leer lo que nadie más se atreve a publicar

más detalle en <https://re.publico.es/>

R
La **REPÚBLICA**
de **Público**